

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL

JULIANE KOKOTT

prezentate la 17 septembrie 2009¹

Cuprins

I	— Introducere	I - 5957
II	— Cadrul juridic	I - 5958
	A — Regulamentul nr. 1/2003	I - 5958
	B — Regulamentul nr. 773/2004	I - 5959
III	— Contextul litigiului și procedura administrativă	I - 5960
IV	— Procedura în fața Tribunalului	I - 5963
V	— Aprecierea motivelor de recurs	I - 5964
	A — Primul motiv: aspecte de drept material legate de principiul proporționalității	I - 5964
	1. Observație preliminară cu privire la aplicabilitatea principiului proporționalității	I - 5965
	2. Cerințe în materie de proporționalitate a deciziilor prin care angajamentele sunt declarate obligatorii (primul aspect al primului motiv)	I - 5966
	3. Examinarea concretă a proporționalității deciziei prin care angajamentele sunt declarate obligatorii (al doilea aspect al primului motiv)	I - 5969
	a) Cu privire la depășirea limitelor controlului jurisdicțional de către Tribunal	I - 5970
	i) Existența unei marje de apreciere a Comisiei	I - 5971

1 — Limba originală: germana.

ii) Încălcarea puterii de apreciere a Comisiei de către Tribunal . . .	I - 5972
b) Celelalte obiecții ale Comisiei privind modul de a proceda al Tribunalului	I - 5976
i) Cu privire la susținerea privind „denaturarea domeniului de aplicare al evaluării preliminare”	I - 5976
ii) Cu privire la luarea în considerare unilaterală a argumentelor și a intereselor Alrosa	I - 5977
iii) Cu privire la calificarea juridică incorectă a publicării efectuate în conformitate cu articolul 27 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1/2003	I - 5978
iv) Cu privire la pretensele încălcări ale articolului 82 CE	I - 5980
— Cu privire la neluarea în considerare a poziției De Beers în calitate de producător	I - 5981
— Cu privire la neluarea în considerare a posibilității unui comportament abuziv al ofertanților în cadrul vânzărilor prin licitație	I - 5982
B — Al doilea motiv: dreptul de a fi audiat în cursul procedurii administrative . . .	I - 5984
1. Întrebare preliminară: al doilea motiv este inoperant?	I - 5984
2. Examinarea celui de al doilea motiv	I - 5985
a) Cu privire la insuficiența motivării (primul aspect al celui de al doilea motiv)	I - 5985
b) Cu privire la principiul <i>ne ultra petita</i> și la dreptul la un proces echitabil (al doilea aspect al celui de al doilea motiv)	I - 5986

COMISIA/ALROSA

i)	Cu privire la principiul <i>ne ultra petita</i>	I - 5986
ii)	Cu privire la dreptul la un proces echitabil	I - 5987
c)	Cu privire la efectele pe care o eventuală încălcare a dreptului Alrosa de a fi audiată le poate avea asupra deciziei Comisiei (al patrulea aspect al celui de al doilea motiv)	I - 5989
d)	Cu privire la domeniul de aplicare al dreptului Alrosa de a fi audiată (al treilea aspect al celui de al doilea motiv)	I - 5990
i)	Observație preliminară	I - 5990
ii)	Cu privire la obiecția Comisiei	I - 5991
C	— Concluzie intermediară	I - 5994
VI	— Aprecierea acțiunii în primă instanță introduse de Alrosa	I - 5994
A	— Legalitatea formală a deciziei în litigiu (primul motiv)	I - 5994
1.	Dreptul Alrosa de a fi audiată	I - 5994
2.	Obiectul dreptului Alrosa de a fi audiată	I - 5995
3.	Nicio încălcare a dreptului Alrosa de a fi audiată	I - 5997
B	— Legalitatea materială a deciziei în litigiu (al doilea și al treilea motiv)	I - 5998
1.	Cu privire la încălcarea articolului 9 din Regulamentul nr. 1/2003 (al doilea motiv)	I - 5999
a)	Cu privire la dreptul de a prezenta angajamente în conformitate cu articolul 9 din Regulamentul nr. 1/2003	I - 5999
b)	Cu privire la limitarea duratei de validitate a unei decizii privind angajamentele	I - 6000
		I - 5955

c) Concluzie intermediară	I - 6000
2. Cu privire la încălcarea articolului 82 CE, a articolului 9 din Regulamentul nr. 1/2003, a libertății contractuale și a principiului proporționalității (al treilea motiv)	I - 6001
a) Cu privire la libertatea contractuală (primul aspect al celui de al treilea motiv)	I - 6005
b) Cu privire la proporționalitate (a doilea aspect al celui de al treilea motiv)	I - 6006
i) Cu privire la existența unei probleme în materie de concurență	I - 6007
ii) Cu privire la caracterul adecvat și necesar al angajamentelor individuale ale De Beers	I - 6008
iii) Cu privire la proporționalitate în sens strict	I - 6008
iv) Cu privire la pretinsa discriminare a Alrosa	I - 6010
v) Concluzie intermediară	I - 6010
C — Concluzie intermediară	I - 6010
VII — Cheltuielile de judecată	I - 6010
VIII— Concluzie	I - 6011

I — Introducere

1. Care sunt cerințele ce decurg din principiul proporționalității atunci când, în calitate sa de autoritate competentă în domeniul concurenței, Comisia Comunităților Europene acceptă și declară obligatorii angajamentele² unei întreprinderi care produc efecte asupra intereselor unei alte întreprinderi? În această întrebare, esențială pentru evoluția dreptului european al concurenței, rezidă importanța prezentului recurs. De răspunsul care va fi dat la această întrebare depinde în mod decisiv domeniul de aplicare al noii competențe de a adopta decizii prin care angajamentele sunt declarate obligatorii, conferită Comisiei de articolul 9 din Regulamentul (CE) nr. 1/2003³. Hotărârea pe care Curtea trebuie să o pronunțe ar putea avea de asemenea un impact asupra altor domenii ale dreptului concurenței, în special asupra dreptului în materie de ajutoare de stat și asupra controlului operațiunilor de concentrare de întreprinderi.

2. Prezentul litigiu se situează în contextul unui angajament pe care întreprinderea De Beers l-a propus Comisiei în anul 2006 pentru a înlătura obiecțiunea privind un abuz de

poziție dominantă (articolul 82 CE). În calitate de lider al comerțului mondial cu diamante, De Beers s-a angajat să nu mai cumpere diamante brute de la Alrosa, al doilea producător mondial, fapt care a pus capăt relației de afaceri pe care cele două grupuri o întrețineau de mulți ani. Comisia a declarat obligatoriu acest angajament al De Beers prin intermediul unei decizii adoptate în temeiul articolului 9 din Regulamentul nr. 1/2003⁴. Alrosa consideră această măsură disproporționată și apreciază, în plus, că dreptul său de a fi audiată nu a fost respectat. Prin urmare, aceasta a obținut anularea deciziei în litigiu în fața Tribunalului de Primă Instanță⁵. Comisia a introdus prezentul recurs împotriva hotărârii Tribunalului.

3. Litigiul dintre Comisie și Alrosa arată cât de delicată poate fi asigurarea justului echilibru dintre interesul unei aplicări eficiente a dreptului concurenței și interesele individuale ale întreprinderilor, fără a aduce atingere dreptului la apărare și fără a compromite economia procedurii.

2 — Pentru motive de simplificare, în textul din limba originală, pentru „angajamente” va fi utilizată noțiunea „Zusagen”, ca sinonim pentru expresia mai greoaie „Verpflichtungszusagen”.

3 — Regulamentul Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele 81 și 82 din tratat (JO 2003, L 1, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 167, rectificare în Ediție specială, 08/vol. 4, p. 269).

4 — Decizia 2006/520/CE a Comisiei din 22 februarie 2006 privind o procedură de aplicare a articolului 82 din Tratatul CE și a articolului 54 din Acordul privind SEE (cazul COMP/B-2/38.381 – De Beers), notificată cu numărul de dosar C(2006) 521 și publicată în rezumat în JO L 205, p. 24, denumită în continuare și „decizia în litigiu”.

5 — Hotărârea Tribunalului din 11 iulie 2007, Alrosa/Comisia (T-170/06, Rep., p. II-2601, rectificată prin Ordonanța Tribunalului din 27 august 2007), denumită în continuare de asemenea „hotărârea atacată” sau „hotărârea din primă instanță”.

II — Cadrul juridic

4. Pe lângă articolul 82 CE și articolul 54 din Acordul privind SEE, cadrul juridic al prezentei cauze este constituit din diverse dispoziții din Regulamentul nr. 1/2003 și din Regulamentul nr. 773/2004⁶.

încălcării, iar întreprinderile propun angajamente pentru a răspunde preocupărilor exprimate de Comisie în evaluarea sa preliminară, Comisia poate, printr-o decizie, să facă respectivele angajamente obligatorii pentru întreprinderi. O astfel de decizie poate fi adoptată pe o durată determinată și poate concluziona că nu mai există motive pentru acțiunea Comisiei.

(2) Comisia poate, la cerere sau din oficiu, să redeschidă procedura:

A — Regulamentul nr. 1/2003

5. Regulamentul nr. 1/2003, care a intrat în vigoare la 1 mai 2004⁷, a modernizat procedura de combatere a înțelegerilor și a extins competențele Comisiei atunci când aceasta acționează în calitate de autoritate comunitară competentă în domeniul concurenței.

(a) în cazul în care intervine o schimbare esențială privind oricare dintre faptele pe care s-a fundamentat decizia;

(b) în cazul în care întreprinderile în cauză acționează contrar angajamentelor luate sau

6. Printre noile competențe conferite Comisiei prin Regulamentul nr. 1/2003, le vom reține în special pe cele conferite de articolul 9, intitulat „Angajamente”, care este redactat după cum urmează:

(c) în cazul în care decizia a fost fundamentată pe informații incomplete, inexacte sau care induc în eroare, furnizate de părți.”

„(1) Atunci când Comisia intenționează să adopte o decizie care impune încetarea

7. Articolul 7 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2003, intitulat „Constatarea și încetarea încălcării”, prevede următoarele:

6 — Regulamentul (CE) al Comisiei din 7 aprilie 2004 privind desfășurarea procedurilor puse în aplicare de Comisie în temeiul articolelor 81 și 82 din tratat (JO L 123, p. 18, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 242).

7 — Articolul 45 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003.

„Atunci când Comisia, acționând ca urmare a unei plângeri sau din oficiu, constată că există

o încălcare a articolului 81 sau 82 din tratat, poate solicita printr-o decizie întreprinderilor și asociațiilor de întreprinderi în cauză să înceteze respectiva încălcare. În acest scop, Comisia le poate impune orice măsuri corective comportamentale sau structurale care sunt proporționale cu încălcarea comisă și necesare pentru încetarea efectivă a încălcării. [...]"

8. Articolul 27 din Regulamentul nr. 1/2003, care prevede normele potrivit cărora trebuie să fie audiate părțile, autorii plângerii și alți terți, este redactat după cum urmează:

„(1) Înainte de adoptarea deciziilor prevăzute la articolele 7, 8, 23 și la articolul 24 alineatul (2), Comisia acordă întreprinderilor și asociațiilor de întreprinderi care fac obiectul procedurilor desfășurate de Comisie ocazia de a-și exprima punctul de vedere cu privire la obiecțiunile formulate de Comisie. Comisia își fundamentează deciziile doar pe obiecțiunile asupra cărora părțile în cauză au putut prezenta comentarii. Autorii plângerii sunt implicați îndeaproape în proceduri.

(2) Drepturile la apărare ale părților în cauză sunt pe deplin garantate în cadrul procedurilor. Acestea au dreptul de acces la dosarul Comisiei, sub rezerva interesului legitim al întreprinderilor de a-și proteja secretele de afaceri. [...]"

(3) În cazul în care Comisia consideră că este necesar, poate audia de asemenea alte persoane fizice sau juridice. Cererile de audiere ale acestor persoane se aprobă dacă acestea demonstrează suficient interes. [...]"

(4) Atunci când Comisia intenționează să adopte o decizie în temeiul articolului 9 sau al articolului 10, aceasta publică un rezumat al cauzei și conținutul esențial al angajamentelor sau al acțiunii viitoare propuse. Terții interesați pot să-și prezinte observațiile într-un termen stabilit de Comisie în publicarea efectuată și care nu poate fi mai mic de o lună. Publicarea ia în considerare interesul legitim al întreprinderilor în protejarea secretului lor de afaceri."

B — Regulamentul nr. 773/2004

9. Comisia a adoptat Regulamentul nr. 773/2004, care a intrat în vigoare la 1 mai 2004, pentru aplicarea Regulamentului nr. 1/2003⁸.

⁸ — Temeiul juridic al Regulamentului nr. 773/2004 este articolul 33 din Regulamentul nr. 1/2003; pentru intrarea în vigoare, a se vedea articolul 20 din Regulamentul nr. 773/2004.

10. La data adoptării deciziei în litigiu, articolul 10 din Regulamentul nr. 773/2004 era redactat după cum urmează:

„(1) Comisia informează în scris părțile interesate cu privire la obiecțiunile ridicate împotriva lor. Comunicarea privind obiecțiunile este notificată fiecăreia dintre acestea.

(2) În momentul notificării comunicării privind obiecțiunile către părțile în cauză, Comisia stabilește un termen în care părțile respective își pot exprima punctul de vedere în scris. Comisia nu este obligată să ia în considerare observațiile scrise primite după expirarea acestui termen.

[...]”

11. Articolul 15 alineatul (1) din Regulamentul nr. 773/2004 prevede, în plus, că:

„La cerere, Comisia permite accesul la dosar părților cărora le-a fost adresată comunicarea privind obiecțiunile. Accesul este acordat după notificarea comunicării privind obiecțiunile.”

12. Modificările aduse ulterior Regulamentului nr. 773/2004⁹ nu au intrat în vigoare decât după adoptarea deciziei în litigiu și, prin urmare, nu se aplică prezentei cauze.

III — Contextul litigiului și procedura administrativă

13. În hotărârea pronunțată¹⁰, Tribunalul a consemnat contextul prezentului litigiu și procedura administrativă în fața Comisiei în modul următor.

14. Alrosa Company Ltd¹¹ este o societate cu sediul în Mirny (Rusia). Aceasta este activă în special pe piața mondială a producției și a furnizării de diamante brute, în cadrul căreia ocupă locul al doilea. Alrosa este prezentă în special în Rusia. Aceasta desfășoară acolo activități de explorare, de extracție, de evaluare și de furnizare, precum și o activitate de producere de bijuterii.

15. Grupul De Beers¹², în cadrul căruia De Beers SA, o societate cu sediul în Luxemburg (Luxemburg), este principala societate holding, este de asemenea activ pe piața mondială

9 — Regulamentul nr. 773/2004 a fost modificat, pe de o parte, prin Regulamentul (CE) nr. 1792/2006 al Comisiei din 23 octombrie 2006 (JO L 362, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 80, p. 3) și, pe de altă parte, prin Regulamentul (CE) nr. 622/2008 al Comisiei din 30 iunie 2008 (JO L 171, p. 3).

10 — Punctele 8-26 și 179 din hotărârea atacată.

11 — Denumită în continuare „Alrosa”.

12 — Denumită în continuare și „De Beers”.

a producției și a furnizării de diamante brute, în cadrul căreia ocupă locul întâi. Grupul este prezent în principal în Africa de Sud, în Botswana, în Namibia și în Tanzania, precum și în Regatul Unit. Acesta desfășoară acolo activități de explorare, de extracție, de evaluare, de furnizare, de comerț și de fabricare, precum și o activitate de producere de bijuterii, acoperind, așadar, întreaga filieră a diamantului.

timp ce De Beers se angaja să le cumpere de la aceasta. Totuși, pentru al patrulea și al cincilea an de punere în aplicare a acordului notificat, Alrosa era autorizată să reducă această valoare la 700 de milioane USD. Valoarea de 800 de milioane USD, stabilită în funcție de prețurile în vigoare la data încheierii acordului notificat, corespundea aproximativ unei jumătăți din producția anuală a Alrosa și totalității producției sale exportate în afara Comunității Statelor Independente (CSI).

16. La 5 martie 2002, Alrosa și De Beers au notificat Comisiei un acord încheiat la 17 decembrie 2001 între Alrosa și două filiale ale grupului De Beers în vederea obținerii unei atestări negative sau a unei exceptări în temeiul Regulamentului nr. 17¹³.

19. Ca urmare a notificării, Comisia a inițiat două proceduri paralele, dintre care una era întemeiată pe articolul 81 CE, iar cealaltă pe articolul 82 CE.

17. Acest acord, care se înscrisa în cadrul relației comerciale întreținute de multă vreme de Alrosa și De Beers, avea, în principal, ca obiect furnizarea de diamante brute. Acordul fusese încheiat pentru o perioadă de cinci ani, care trebuia să înceapă să curgă de la data la care Comisia ar confirma cocontractanților că acesta nu încalcă articolul 81 CE sau 82 CE.

20. La 14 ianuarie 2003, Comisia a adresat o comunicare privind obiecțiunile către Alrosa și De Beers, sub referința COMP/E-3/38.381, prin care le informa că acordul notificat era susceptibil să constituie un acord anticoncurențial interzis de articolul 81 alineatul (1) CE și care nu putea fi exceptat în temeiul articolului 81 alineatul (3) CE. În aceeași zi, Comisia a adresat o comunicare privind obiecțiunile distinctă către De Beers, sub referința COMP/E-2/38.381, prin care o informa că acordul era susceptibil să constituie un abuz de poziție dominantă interzis de articolul 82 CE.

18. În această perioadă, Alrosa se angaja să vândă către De Beers diamante brute naturale produse în Rusia în valoare de 800 de milioane de dolari americani (USD) pe an, în

21. La 31 martie 2003, Alrosa și De Beers au adresat Comisiei observații scrise comune drept

13 — Regulamentul Consiliului din 6 februarie 1962, Primul regulament de punere în aplicare a articolelor [81] și [82] din tratat (JO 1962, nr. 13, p. 204, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 3). Acest regulament conținea reglementarea aplicabilă înainte de adoptarea Regulamentului nr. 1/2003, care l-a înlocuit începând cu 1 mai 2004.

răspuns la comunicarea privind obiecțiunile emisă în cazul COMP/E-3/38.381.

22. La 1 iulie 2003, Comisia a adresat o comunicare privind obiecțiunile suplimentară către Alrosa și De Beers, în care se preciza că acordul notificat era de asemenea susceptibil să constituie un acord anticoncurențial interzis de articolul 53 alineatul (1) din Acordul privind SEE și care nu putea fi exceptat în temeiul articolului 53 alineatul (3) din Acordul privind SEE. În aceeași zi, Comisia a adresat o comunicare privind obiecțiunile suplimentară distinctă către De Beers, potrivit căreia acordul notificat era de asemenea susceptibil să constituie un abuz de poziție dominantă interzis de articolul 54 din Acordul privind SEE.

23. La 7 iulie 2003, Alrosa și De Beers au prezentat Comisiei observațiile lor orale.

24. La 12 septembrie 2003, Alrosa a propus angajamente¹⁴ constând în reducerea progresivă a cantității de diamante brute vândute către De Beers începând din cel de al șaselea an de executare a acordului notificat și, începând cu 2013, în încetarea vânzării de diamante brute către De Beers. Totuși, Alrosa a retras ulterior aceste angajamente.

25. La 14 decembrie 2004, Alrosa și De Beers au prezentat împreună angajamente¹⁵ în scopul de a răspunde preocupărilor asupra cărora le informase Comisia. Aceste angajamente comune prevedeau reducerea progresivă a vânzărilor de diamante brute ale Alrosa către De Beers, a căror valoare trebuia să ajungă de la 700 de milioane USD în 2005 la 275 de milioane USD în 2010, și plafonarea ulterioară a acestora la acest nivel.

26. La 3 iunie 2005, Comisia a publicat în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*¹⁶ o comunicare în care arăta că a primit angajamente din partea Alrosa și De Beers și invita de asemenea terții interesați să îi prezinte observațiile lor în termen de o lună. Aceasta își anunța de asemenea intenția de a adopta o decizie prin care să facă obligatorii angajamentele comune, sub rezerva rezultatului acestei consultări a pieței.

27. Ca urmare a acestei publicări, 21 de terți interesați au prezentat observații Comisiei, care a informat Alrosa și De Beers cu privire la aceasta la 27 octombrie 2005. În cursul acestei reuniuni, Comisia a invitat de asemenea părțile să îi prezinte, până la sfârșitul lunii noiembrie 2005, noi angajamente comune în sensul unei încetări complete a relațiilor comerciale ale acestora începând din 2009.

14 — Denumite în continuare „angajamentele individuale ale Alrosa”.

15 — Denumite în continuare „angajamentele comune ale De Beers și Alrosa”.

16 — JO 2005, C 136, p. 32.

28. La 25 ianuarie 2006, De Beers a prezentat individual angajamente¹⁷ prin care urmărea să răspundă preocupărilor exprimate de Comisie¹⁸. Angajamentele individuale ale De Beers prevedeau reducerea progresivă a vânzărilor de diamante brute de către Alrosa către De Beers, a căror valoare trebuia să ajungă de la 600 de milioane USD în 2006 la 400 de milioane USD în 2008, și suprimarea ulterioară a acestora.

29. La 26 ianuarie 2006, Comisia a comunicat Alrosa un extras din angajamentele individuale ale De Beers și a invitat-o să își prezinte observațiile cu privire la acest subiect. Comisia i-a transmis de asemenea o copie a versiunilor neconfidențiale ale comentariilor formulate de terți.

30. În continuare, între reclamantă și Comisie a intervenit un schimb de opinii cu privire la anumite aspecte ale procedurii prevăzute la articolul 9 din Regulamentul nr. 1/2003 și la implicațiile acestora în speță. Erau în discuție, în principal, problema accesului la dosar, precum și problema dreptului la apărare și în special a dreptului de a fi audiat. În plus, în scrisoarea din 6 februarie 2006, Alrosa a prezentat comentarii referitoare la angajamentele individuale ale De Beers și la observațiile terților.

31. La 22 februarie 2006, Comisia a adoptat decizia în litigiu, al cărei articol 1 prevede că: „Angajamentele enumerate în anexă sunt obligatorii pentru De Beers SA.” La rândul său, articolul 2 prevede că: „procedura inițiată în speță încetează”. Comisia a adoptat această decizie în temeiul procedurii întemeiate pe articolul 82 CE și pe articolul 54 din Acordul privind SEE, astfel încât procedura întemeiată pe articolul 81 CE și pe articolul 53 din Acordul privind SEE a devenit caducă¹⁹.

IV — Procedura în fața Tribunalului

32. La 29 iunie 2006, Alrosa a formulat o acțiune împotriva deciziei în litigiu la Tribunalul de Primă Instanță, căruia i-a solicitat să o anuleze și să oblige Comisia la plata cheltuielilor de judecată. La rândul său, Comisia a solicitat Tribunalului să respingă acțiunea ca nefondată și să oblige Alrosa la plata cheltuielilor de judecată. Tribunalul a aplicat o procedură accelerată în conformitate cu articolul 76a din Regulamentul de procedură al acestuia²⁰.

33. Prin hotărârea atacată, Tribunalul a admis, la 11 iulie 2007, acțiunea formulată de Alrosa. Acesta a anulat decizia în litigiu și a

17 — Denumite în continuare „angajamentele individuale ale De Beers”.

18 — În recursul formulat, Comisia subliniază că aceasta era versiunea definitivă a angajamentelor care îi fuseseră propuse pentru prima dată la sfârșitul lunii noiembrie 2005, respectiv la începutul lunii decembrie 2005 și la care fuseseră aduse câteva modificări de text până la 26 ianuarie 2006.

19 — Astfel cum reiese din cuprinsul punctului 185 din hotărârea atacată, Comisia a informat Alrosa prin scrisoarea din 22 februarie 2006 că „procedura care o privea” încetase.

20 — A se vedea punctul 30 din hotărârea atacată.

obligat Comisia să suporte propriile cheltuieli de judecată, precum și pe cele ale Alrosa.

— luarea oricărei alte măsuri pe care Curtea o va considera utilă.

34. În recursul depus la grefa Curții la 24 septembrie 2007²¹, Comisia a solicitat Curții:

36. În fața Curții, recursul a făcut inițial obiectul procedurii scrise, fiind dezbătut ulterior în ședința din 3 iunie 2009.

— anularea hotărârii atacate;

— pronunțarea unei hotărâri irevocabile și respingerea drept nefondată a acțiunii în anulare formulate în cauza T-170/06 și

V — **Aprecierea motivelor de recurs**

— obligarea reclamantei din cauza T-170/06 la plata cheltuielilor de judecată efectuate de către Comisie în procedura din prima instanță și în prezentul recurs.

37. Comisia formulează două motive împotriva hotărârii pronunțate în primă instanță. Primul privește aspecte de drept material legate de aplicarea principiului proporționalității, în timp ce al doilea se referă la dreptul de a fi audiat în cursul procedurii administrative.

35. La rândul său, Alrosa a solicitat Curții:

— respingerea recursului;

A — Primul motiv: aspecte de drept material legate de principiul proporționalității

— obligarea Comisiei la rambursarea către Alrosa a cheltuielilor, în special juridice, pe care aceasta le-a efectuat în primă instanță și

38. Prin intermediul primului motiv, Comisia critică Tribunalul pentru faptul că, în esență, a interpretat și a aplicat în mod incorect principiul proporționalității. Aceasta îi impută de asemenea interpretarea incorectă a articolului 9 din Regulamentul nr. 1/2003 și a articolului 82 CE, săvârșirea unor erori de motivare, denaturarea faptelor și depășirea limitelor controlului jurisdicțional.

²¹ — Originalul recursului, care fusese transmis mai întâi prin fax, a fost depus la grefa Curții la 26 septembrie 2007.

39. Pe plan secund, se pune problema dacă Tribunalul a admis în mod întemeiat existența altor posibilități de a soluționa situația decât angajamentele individuale ale De Beers, în special angajamentele comune ale De Beers și Alrosa, posibilități mai puțin prejudiciabile pentru interesele Alrosa și pe care Comisia nu ar fi trebuit să le neglijeze.

1. Observație preliminară cu privire la aplicabilitatea principiului proporționalității

40. Atunci când inițiază o procedură în materie de înțelegeri, Comisia are drept scop protejarea concurenței împotriva oricărei denaturări pe piața internă [articolul 3 alineatul (1) litera (g) CE]. În acest scop, Comisia combate toate acordurile, deciziile sau practicile concertate care au ca obiect sau efect denaturarea concurenței (articolul 81 CE, articolul 53 din Acordul privind SEE), pe de o parte, și folosirea în mod abuziv a unei poziții dominante (articolul 82 CE, articolul 54 din Acordul privind SEE), pe de altă parte. Pentru a înlătura obiecțiile pe care Comisia le-ar putea avea în ceea ce privește practicile lor concurențiale, întreprinderile au posibilitatea de a propune angajamente pe care Comisia le poate declara obligatorii prin intermediul unei decizii adoptate în conformitate cu articolul 9 din Regulamentul nr. 1/2003.

41. În esență, părțile sunt de acord cu privire la faptul că deciziile Comisiei întemeiate pe articolul 9 din Regulamentul nr. 1/2003 trebuie să fie conforme cu principiul proporționalității.

42. Deși, spre deosebire de articolul 7 din Regulamentul nr. 1/2003, articolul 9 din acesta nu se referă în mod expres la proporționalitate, nu este mai puțin adevărat că, în calitate de principiu general al dreptului comunitar, principiul proporționalității este un criteriu al legalității oricărui act adoptat de instituțiile comunitare²², inclusiv al deciziilor adoptate de Comisie în calitatea sa de autoritate competentă în domeniul concurenței²³.

43. Comisia nu poate declara obligatorii angajamentele uneia sau ale mai multor întreprinderi care s-ar dovedi disproporționate în raport cu obiectivul său de protecție a concurenței împotriva oricăror denaturări. Într-o asemenea situație, aceasta trebuie să atragă atenția întreprinderii sau întreprinderilor cu privire la faptul că angajamentul acesteia (acestora) este disproporționat și, dacă este cazul, să o (le) invite să îl modifice. Pe de altă parte, nimic nu împiedică Comisia să declare obligatorie doar o parte

22 — A se vedea, printre altele, Hotărârea din 11 iulie 1989, Schröder (265/87, Rec., p. 2237, punctul 21), Hotărârea din 13 noiembrie 1990, Fedesa și alții (C-331/88, Rec., p. I-4023, punctul 13), Hotărârea din 12 iulie 2001, Jippes și alții (C-189/01, Rec., p. I-5689, punctul 81), Hotărârea din 9 martie 2006, Zuid-Hollandse Milieufederatie și Natuur en Milieu (C-174/05, Rec., p. I-2443, punctul 28), și Hotărârea din 24 mai 2007, Maatschap Schonewille-Prins (C-45/05, Rep., p. I-3997, punctul 45).

23 — A se vedea, printre altele, Hotărârea din 6 aprilie 1995, RTE și ITP/Comisia, cunoscută sub numele „Magill” (C-241/91 P și C-242/91 P, Rec., p. I-743, punctul 93), și Hotărârea din 18 decembrie 2007, Cementbouw Handel & Industrie/Comisia, cunoscută sub numele „Cementbouw” (C-202/06 P, Rep., p. I-12129, punctul 52).

a angajamentelor, în măsura în care acestea constituie un ansamblu divizibil²⁴.

44. Cu toate acestea, părțile sunt în dezacord total cu privire la problema referitoare la cerințele exacte care rezultă din principiul proporționalității în cazul deciziilor prin care sunt declarate obligatorii anumite angajamente în sensul articolului 9 din Regulamentul nr. 1/2003.

2. Cerințe în materie de proporționalitate a deciziilor prin care angajamentele sunt declarate obligatorii (primul aspect al primului motiv)

45. Aspectul dacă, în cadrul examinării proporționalității deciziei în litigiu, Tribunalul a aplicat criteriile corecte reprezintă o problemă de drept care poate fi invocată în cadrul unui recurs²⁵.

46. Potrivit unei jurisprudențe constante, principiul proporționalității impune ca actele instituțiilor comunitare să nu depășească limitele a ceea ce este adecvat și necesar pentru realizarea obiectivelor legitime urmărite de reglementarea în cauză, având în

24 — A se vedea de asemenea în acest sens punctele 88 și 139 din hotărârea atacată.

25 — A se vedea în acest sens Hotărârea din 25 ianuarie 2007, Sumitomo Metal Industries și Nippon Steel/Comisia (C-403/04 P și C-405/04 P, Rep., p. I-729, punctul 40), Hotărârea din 10 iulie 2008, Bertelsmann și Sony Corporation of America (Impala), cunoscută sub numele „Impala” (C-413/06 P, Rep., p. I-4951, punctul 117), și Hotărârea din 16 decembrie 2008, Masdar (UK)/Comisia (C-47/07 P, Rep., p. I-9823, punctul 77).

vedere că, atunci când este posibilă alegerea între mai multe măsuri adecvate, trebuie să se recurgă la cea mai puțin constrângătoare și că inconveniente cauzate nu trebuie să fie disproporționate în raport cu scopurile vizate²⁶.

47. Hotărârea atacată se întemeiază pe premisa că principiul proporționalității are aceleași efecte în cadrul deciziilor adoptate în temeiul articolului 9 din Regulamentul nr. 1/2003 ca și în cadrul deciziilor de interdicție adoptate în temeiul articolului 7 din acest regulament²⁷. Potrivit Tribunalului, articolele 7 și 9 urmăresc același scop, articolul 9 având drept singură particularitate faptul că prezentarea de propuneri de angajamente exonerează Comisia de obligația de a urma procedura legală prevăzută la articolul 85 CE și, în special, de a dovedi încălcarea²⁸.

48. Astfel, Comisia critică în mod întemeiat abordarea adoptată de Tribunal.

49. Tribunalul nu ține seama de diferențele fundamentale dintre articolele 9 și 7 din Regulamentul nr. 1/2003, diferențe care sunt esențiale pentru examinarea

26 — A se vedea jurisprudența citată la punctul 22.

27 — A se vedea în special punctele 101, 103 și 104, precum și punctul 140 din hotărârea atacată.

28 — Punctele 87 și 95 din hotărârea atacată.

proporționalității deciziilor adoptate în cele două cazuri de către Comisie.

50. Spre deosebire de articolul 7, articolul 9 din Regulamentul nr. 1/2003 nu este un instrument care permite constatarea încălcărilor dreptului concurenței²⁹, ci doar oferă Comisiei posibilitatea de a respinge în mod eficient, în viitor, orice obiecție referitoare la concurență.

51. Articolul 9 din Regulamentul nr. 1/2003 este caracterizat de o preocupare pentru economia procedurii. Comisia soluționează problemele în materie de concurență în colaborare cu întreprinderile în cauză, fără să fi constatat în prealabil o încălcare³⁰, datorită angajamentelor propuse în mod voluntar de acestea. În schimb, dacă ar adopta o decizie în temeiul articolului 7, aceasta ar trebui, dacă este cazul, să identifice ea însăși măsurile care ar permite remedierea situației, ceea ce ar presupune din partea sa o investigare considerabil mai vastă și mai lungă, precum și o apreciere mai detaliată a faptelor.

52. Particularitățile articolului 9 din Regulamentul nr. 1/2003 au o influență dublă asupra controlului proporționalității deciziilor pe care Comisia le adoptă în temeiul acestei dispoziții.

29 — Afirmația Tribunalului de la punctul 87 din hotărârea atacată, că o decizie întemeiată pe articolul 9 din Regulamentul nr. 1/2003 are ca efect „încetarea procedurii de constatare și de sancționare a unei încălcări a normelor de concurență” este, în cel mai bun caz, neclară.

30 — A se vedea în această privință a doua teză a considerentului (13) al Regulamentului nr. 1/2003.

53. În primul rând, în temeiul articolului 9 din Regulamentul nr. 1/2003, aceasta trebuie să aplice criteriile mai stricte în ceea ce privește *adecvarea* angajamentelor declarate obligatorii. Atunci când angajamentele propuse nu sunt *vădit apte* să soluționeze problemele în materie de concurență identificate de Comisie, aceasta are dreptul să le refuze. Aceasta este singura modalitate de acțiune care este conformă cu obiectivul articolului 9 din Regulamentul nr. 1/2003, care vizează să garanteze o soluționare rapidă și eficientă a problemelor în materie de concurență, scutind în același timp Comisia de un efort considerabil de investigare și de evaluare. Comisia nu este obligată să accepte angajamente a căror adecvare nu ar putea să o aprecieze decât printr-o analiză detaliată.

54. În al doilea rând, atunci când analizează *necesitatea* unor angajamente pentru soluționarea problemelor în materie de concurență pe care le-a identificat, Comisia trebuie să distingă în funcție de faptul dacă sunt afectate interesele întreprinderii care a prezentat angajamentele sau interesele terților.

55. În timp ce necesitatea poate fi prezumată fără o altă formă de procedură atunci când este vorba despre interesele întreprinderii

care a propus angajamentele (și anume, în speță, De Beers)³¹, o astfel de prezumție nu poate fi admisă atunci când în discuție se află interesele unor terți (în speță, Alrosa). Într-adevăr, întrucât nu aceștia au propus angajamentele, consimțământul voluntar al întreprinderii care propune angajamentul nu constituie o garanție a respectării intereselor acestora. În ceea ce privește interesele terților, Comisia va trebui să se asigure întotdeauna că angajamentele nu depășesc ceea ce este necesar pentru soluționarea problemelor în materie de concurență aflate în cauză.

56. Deși Comisia nu este obligată să caute ea însăși soluții mai puțin stricte decât angajamentele care i-au fost propuse atunci când adoptă decizii în temeiul articolului 9 din Regulamentul nr. 1/2003, nu este mai puțin adevărat ca aceasta este obligată să examineze toate soluțiile alternative despre care are cunoștință – în special, în cazul analizat aici, angajamentele comune ale De Beers și Alrosa – pentru a stabili dacă acestea ar constitui mijloace mai moderate pentru a soluționa problemele în materie de concurență pe care le-a identificat, fără a aduce atingere intereselor terților sau afectându-le într-o măsură mai mică.

57. Procedând astfel, Comisia nu trebuie să țină seama decât de soluțiile alternative care sunt *la fel de apte* să soluționeze problemele în materie de concurență identificate ca și angajamentele care i-au fost prezentate. Atât

angajamentele propuse efectiv, cât și eventualele soluții alternative trebuie, așadar, să fie *vădit* apte să soluționeze problemele în materie de concurență³².

58. Prin urmare, Tribunalul critică în mod greșit Comisia pentru faptul că nu a luat în considerare „soluții alternative mai puțin constrângătoare pentru întreprinderi, [...] prin invocarea pretensei dificultăți a determinării acestora”³³. Astfel, în conformitate cu sensul și cu finalitatea articolului 9 din Regulamentul nr. 1/2003, aprecierea soluțiilor alternative nu trebuie să presupună un efort de investigare și de evaluare extins și de lungă durată. În cadrul procedurii prevăzute la articolul 9, Comisia este îndreptățită să nu ia în considerare soluțiile alternative a căror adecvare nu ar putea fi stabilită cu suficientă certitudine în lipsa unui asemenea efort.

59. Contrar aprecierilor Tribunalului³⁴, este astfel perfect posibil ca, în cadrul articolului 9, Comisia să respingă anumite soluții pe care ar fi trebuit să le ia în considerare în cadrul articolului 7 din Regulamentul nr. 1/2003. Într-adevăr, obiectivul economiei procedurale face ca alegerea mijloacelor posibile de

31 — A se vedea în această privință – în ceea ce privește procedura de control al operațiunilor de concentrare – Concluziile noastre prezentate la 26 aprilie 2007 în cauza Cementbouw (citată la nota de subsol 23, punctul 69).

32 — A se vedea în această privință, din nou, punctul 53 din prezentele concluzii.

33 — Punctul 154 din hotărârea atacată.

34 — A se vedea în special punctele 101, 140 și 154 din hotărârea atacată.

soluționare a unei probleme în materie de concurență să fie în general mai restrânsă în cadrul articolului 9 decât ar fi eventual în cadrul articolului 7.

vedere interesul general al unei concurențe nedenaturate, o astfel de încredere nu este totuși, în orice caz, demnă de protecție decât într-un mod restrâns.

60. Interesul general de a identifica cât mai repede posibil și cu cea mai mare economie procedurală o soluție la problemele în materie de concurență justifică limitarea alegerii măsurilor care pot fi adoptate în cadrul articolului 9 din Regulamentul nr. 1/2003. Întreprinderile care propun angajamente acceptă în mod conștient faptul că respectivele lor concesiuni pot depăși ceea ce însăși Comisia le-ar putea impune printr-o decizie care ar fi adoptată de aceasta în conformitate cu articolul 7 din Regulamentul nr. 1/2003, în urma unei examinări aprofundate. În schimb, finalizarea procedurii de aplicare a dreptului concurenței inițiate împotriva acestora le oferă rapid securitate juridică și pot evita constatarea unei încălcări a dreptului concurenței, prejudiciabilă pentru ele, precum și riscul unei eventuale amenzi.

62. Neținând seama de aceste particularități ale procedurii prevăzute la articolul 9 din Regulamentul nr. 1/2003, Tribunalul a aplicat deciziei în litigiu un criteriu de proporționalitate excesiv de strict și a săvârșit, așadar, o eroare de drept. Or, anularea deciziei în litigiu se întemeiază pe această eroare de drept. Prin urmare, primul aspect al primului motiv este întemeiat și justifică anularea hotărârii atacate.

3. Examinarea concretă a proporționalității deciziei prin care angajamentele sunt declarate obligatorii (al doilea aspect al primului motiv)

61. Terții vor profita de asemenea, în general, de concesiunile relativ mari pe care o întreprindere le face Comisiei pentru a evita o decizie de interdicere. După cum ilustrează cu claritate prezentul caz, totuși angajamentele propuse în conformitate cu articolul 9 din Regulamentul nr. 1/2003 pot aduce uneori atingere intereselor unui terț. Aceasta va fi situația în special atunci când terțul a putut crede că un comportament al unei întreprinderi dominante contrar dreptului concurenței va continua să existe. Având în

63. Comisia mai formulează împotriva hotărârii atacate o serie de obiecții detaliate deduse din aplicarea concretă a principiului proporționalității în prezenta cauză. Critica acesteia este îndreptată împotriva aprecierii Tribunalului cu privire la soluțiile care s-ar fi putut substitui angajamentelor individuale ale De Beers care au fost declarate obligatorii. Tribunalul a considerat că, în speță, Comisia

ar fi trebuit să țină seama de aceste soluții alternative³⁵.

64. Alrosa contestă, mai întâi, în ansamblu admisibilitatea argumentului Comisiei pentru motivul că acesta ar repune în discuție aprecierea faptelor efectuată de Tribunal.

65. Este adevărat că recursul trebuie să se limiteze la aspecte de drept și că nu este de competența Curții să substituie propria apreciere a faptelor și a probelor celei a Tribunalului³⁶. Astfel, în conformitate cu articolul 225 alineatul (1) CE și cu articolul 58 alineatul (1) din Statutul Curții de Justiție, Tribunalul este singurul competent să constate faptele, cu excepția cazului în care inexactitatea materială a constatărilor sale ar rezulta din înscrisurile aflate la dosar, și să aprecieze aceste fapte³⁷.

66. Astfel, la prima vedere, se pare că este în intenția Comisiei doar să utilizeze acest al doilea aspect al primului său motiv drept pretext pentru a repune în discuție aprecierea

faptelor și a probelor efectuată de Tribunal, fapt inadmisibil în cadrul unui recurs.

67. Totuși, la o examinare mai atentă, se poate deduce, printre altele din obiecțiile prezentate de Comisie, care sunt formulate într-un mod deosebit de complicat, că aceasta impună Tribunalului că a depășit limitele controlului jurisdicțional atunci când a examinat proporționalitatea deciziei în litigiu. Acest aspect, pe care îl vom examina în prezent cu o atenție deosebită [secțiunea a)], este o chestiune de drept³⁸ care poate fi examinată în cadrul unui recurs. Vom aborda apoi pe scurt celelalte obiecții invocate de Comisie [secțiunea b)].

a) Cu privire la depășirea limitelor controlului jurisdicțional de către Tribunal

35 — A se vedea în special punctul 154 din hotărârea atacată.

36 — Hotărârea din 23 aprilie 2002, Campogrande/Comisia (C-62/01 P, Rec., p. I-3793, punctul 24), Hotărârea din 22 iunie 2006, Storck/OAPI (C-24/05 P, Rec., p. I-5677, punctele 34 și 35), și Hotărârea din 15 martie 2007, British Airways/Comisia (C-95/04 P, Rep., p. I-2331, punctul 137).

37 — Jurisprudență constantă; a se vedea Hotărârea din 7 ianuarie 2004, Aalborg Portland și alții/Comisia (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P și C-219/00 P, Rec., p. I-123, punctul 48), Hotărârea din 6 aprilie 2006, General Motors/Comisia (C-551/03 P, Rec., p. I-3173, punctul 51), Hotărârea din 10 mai 2007, SGL Carbon/Comisia (C-328/05 P, Rep., p. I-3921, punctul 41), și Hotărârea din 2 aprilie 2009, Bouygues și Bouygues Télécom/Comisia (C-431/07 P, Rep., p. I-2665, punctul 137).

68. Comisia susține că, prin faptul că Tribunalul a substituit aprecierii Comisiei propria apreciere a condițiilor pieței, acesta ar fi depășit limitele controlului jurisdicțional. Această obiecție este îndreptată în special

38 — Hotărârea din 15 februarie 2005, Comisia/Tetra Laval (C-12/03 P, Rec., p. I-987, punctele 37-49), Hotărârea din 22 noiembrie 2007, Spania/Lenzing (C-525/04 P, Rep., p. I-9947, punctele 56-61), și Hotărârea Impala (citată la nota de subsol 25, punctele 135-150, în special punctul 143).

împotriva punctelor 134, 135, 138 și 153 din hotărârea atacată, în care Tribunalul analizează eventualele soluții care ar fi putut fi reținute în locul angajamentelor individuale ale De Beers. Aceasta evocă astfel, pe de o parte, angajamentele comune ale De Beers și Alrosa și, pe de altă parte, propunerea făcută de Alrosa de a vinde în fiecare an o parte din diamantele sale brute prin licitații.

69. Pentru a stabili dacă această obiecție este întemeiată, trebuie să se cerceteze, pe de o parte, dacă, atunci când a evaluat angajamentele propuse de către De Beers, Comisia dispunea de o marjă de apreciere și, pe de altă parte, dacă Tribunalul a adus atingere acestei marje de apreciere.

i) Existența unei marje de apreciere a Comisiei

70. A stabili dacă anumite măsuri determinate sunt adecvate și necesare pentru a soluționa o problemă în materie de concurență identificată de Comisie impune ca aceasta să

evalueze elemente economice complexe, sarcină pentru îndeplinirea căreia aceasta dispune de o anumită putere de apreciere³⁹.

71. Spre deosebire de ceea ce a statuat Tribunalul⁴⁰, nu există, în ceea ce privește aprecierea angajamentelor propuse de întreprinderi, nicio diferență fundamentală între procedura prevăzută la articolul 9 din Regulamentul nr. 1/2003 și procedura de control al operațiunilor de concentrare. Într-adevăr, în ambele cazuri, Comisiei i se solicită pronunțarea unei decizii având caracter de previziune, care o va determina să estimeze cum se va comporta piața în viitor, atunci când angajamentele vor fi executate. Faptul că, în cadrul articolului 9 din Regulamentul nr. 1/2003, procedura este inițiată ca urmare a unor „practici existente” nu schimbă cu nimic necesitatea unei „aprecieri economice prospective” a efectelor pe care angajamentele le pot avea asupra comportamentului pieței.

72. Prin urmare, Tribunalul trebuia să recunoască, așadar, Comisiei, în cadrul exercitării competențelor conferite acesteia de articolul 9 din Regulamentul nr. 1/2003, aceeași putere de apreciere precum cea recunoscută

39 — Hotărârea pronunțată de Curte la 11 iulie 1985 în cauza Remia și alții/Comisia (42/84, Rec., p. 2545, punctul 34) este fundamentală în ceea ce privește puterea de apreciere de care dispune Comisia în cadrul procedurilor de aplicare a dreptului concurenței; a se vedea, în plus, Hotărârea din 17 noiembrie 1987, BAT și Reynolds/Comisia (142/84 și 156/84, Rec., p. 4487, punctul 62), și Hotărârea Aalborg Portland și alții/Comisia (citată la nota de subsol 37, punctul 279).

40 — Punctele 108-110 din hotărârea atacată.

de jurisprudență atunci când evaluează angajamentele în cadrul procedurii de control al operațiunilor de concentrare⁴¹.

73. Faptul că Tribunalul a constatat că, în speță, Comisia „nu a procedat la o analiză economică complexă” nu afectează în niciun fel această concluzie⁴². Astfel, această constatare vizează numai „identificarea soluțiilor alternative”, ceea ce, în opinia Tribunalului, Comisia nu a făcut. Astfel cum am menționat deja, Comisia nu este absolut deloc obligată, atunci când aplică procedura prevăzută la articolul 9 din Regulamentul nr. 1/2003, să caute ea însăși astfel de soluții alternative care ar putea să se substituie angajamentelor care i-au fost prezentate.

74. Aspectul esențial este că, înainte de adoptarea oricărei decizii întemeiate pe articolul 9 din Regulamentul nr. 1/2003, Comisia trebuie să *evalueze situația pieței* în care se înscriu angajamentele propuse, ceea ce Tribunalul a pierdut din vedere. Aceasta trebuie să analizeze efectele pe care aceste angajamente le vor avea asupra comportamentului viitor al pieței și să stabilească dacă soluțiile alternative despre care are cunoștință sunt la fel de adecvate pentru soluționarea problemei în materie de concurență pe care a identificat-o. Acest lucru este suficient în sine pentru a-i impune acesteia să evalueze elemente

economice complexe. Tribunalul nu a constatat că în speță Comisia ar fi omis să evalueze comportamentul pieței și celelalte soluții despre care avea cunoștință care erau susceptibile să se substituie angajamentelor individuale ale De Beers.

75. Rezultă, prin urmare, că în cauză Comisia dispunea de o putere de apreciere pe care a utilizat-o. În prezent, va trebui să se examineze dacă Tribunalul a adus atingere acestei puteri de apreciere, astfel cum pretinde Comisia.

ii) Încălcarea puterii de apreciere a Comisiei de către Tribunal

76. Tribunalul a constatat „că decizia [în litigiu] este viciată de o eroare de apreciere care, de altfel, prezintă un caracter vădit”⁴³. Trebuie să se examineze dacă, prin această constatare, Tribunalul și-a îndeplinit în mod corect obligațiile sale juridice sau dacă, dimpotrivă, acesta a depășit limitele controlului jurisdicțional al deciziilor Comisiei.

41 — Hotărârea Tribunalului din 3 aprilie 2003, Royal Philips Electronics/Comisia (T-119/02, Rec., p. II-1433, punctul 78), și Hotărârea Tribunalului din 30 septembrie 2003, ARD/Comisia (T-158/00, Rec., p. II-3825, punctul 328); a se vedea în plus punctul 67 din Concluziile pe care le-am prezentat în cauza Cementbouw (citată la nota de subsol 23, punctul 67).

42 — Punctele 123-125 din hotărârea atacată, în special punctul 125.

43 — Punctul 126 din hotărârea atacată.

77. Existența unei puteri de apreciere a Comisiei atunci când examinează chestiuni economice nu înseamnă că instanța comunitară ar trebui să renunțe la orice control al interpretării făcute de aceasta cu privire la date economice. Dimpotrivă, instanța are competența de a verifica legalitatea materială a deciziilor Comisiei atât din punctul de vedere al acurateții situației de fapt reținute, cât și din cel al eventualei prezențe a unor erori vădite de apreciere⁴⁴. Astfel, instanța comunitară poate nu numai să verifice exactitatea materială a elementelor de probă invocate, credibilitatea și coerența acestora, ci și să controleze dacă aceste elemente constituie toate datele pertinente care trebuie luate în considerare pentru a aprecia o situație complexă și dacă sunt de natură să susțină concluziile care sunt desprinse din acestea⁴⁵.

78. Prin urmare, Tribunalul era îndreptățit să verifice dacă faptele constatate de Comisie erau de natură să susțină concluzia desprinsă din acestea de către Comisie, și anume că angajamentele individuale ale De Beers erau nu numai apte să soluționeze problema în materie de concurență identificată, ci și necesare în acest scop.

79. Astfel cum a precizat în mod întemeiat Tribunalul în această privință, principiul proporționalității impune ca, înainte de adoptarea unei decizii privind angajamentele, Comisia să controleze adecvarea unor măsuri mai puțin constrângătoare despre care ar avea cunoștință; numai atunci când aceste măsuri mai puțin constrângătoare se dovedesc neadecvate pentru a înlătura obiecțiile ridicate de Comisie, aceasta poate opta pentru o măsură mai constrângătoare⁴⁶.

80. Nu se contestă faptul că, în speță, Comisia avea cunoștință de soluții alternative care afectau mai puțin interesele Alrosa, și anume, în special, angajamentele comune ale De Beers și Alrosa⁴⁷. Aceasta a concluzionat totuși – mai ales după ce a luat cunoștință de rezultatele investigației efectuate în ceea ce privește piața – că astfel de soluții alternative nu erau apte să soluționeze problemele în materie de concurență pe care le identificase⁴⁸.

81. Tribunalul ar fi putut să constate o eroare vădită de apreciere numai în cazul în care această din urmă concluzie a Comisiei nu ar

44 — Hotărârea Impala (citată la nota de subsol 25, punctul 144).

45 — Hotărârea Comisia/Tetra Laval (citată la nota de subsol 38, punctul 39) și Hotărârea Impala (citată la nota de subsol 25, punctul 145). Această jurisprudență dezvoltată inițial de Curte în legătură cu procedura de control al operațiunilor de concentrare se aplică în prezent și altor domenii ale dreptului, în special de fiecare dată când trebuie să se verifice dacă deciziile ale Comisiei nu cuprind erori vădite de apreciere; a se vedea Hotărârea Spania/Lenzing (citată la nota de subsol 38, punctul 57) și Hotărârea din 6 noiembrie 2008, Țările de Jos/Comisia (C-405/07 P, Rep., p. I-8267, punctul 55), precum și Hotărârea Tribunalului din 27 septembrie 2006, Dresdner Bank și alții/Comisia (T-44/02 OP, T-54/02 OP, T-56/02 OP, T-60/02 OP și T-61/02 OP, Rec., p. II-3567, punctul 67).

46 — A se vedea de asemenea în acest sens punctul 131 din hotărârea atacată.

47 — Punctul 132 din hotărârea atacată.

48 — A se vedea în acest sens punctele 41 și 42 din motivarea deciziei în litigiu.

fi fost susținută de elementele de fapt pe care aceasta le evidențiasse.

și elementele de probă sugerează că nu mai pot fi susținute concluziile sale⁴⁹, mai exact atunci când nu mai poate fi identificat niciun fundament rezonabil care să le susțină⁵⁰.

82. Hotărârea atacată nu îndeplinește aceste cerințe.

83. În niciun loc din hotărârea atacată, Tribunalul nu constată că faptele expuse nu îndreptățeau concluzia Comisiei. Acesta se limitează să își exprime propria apreciere diferită cu privire la capacitatea unor eventuale soluții alternative de a elimina problemele în materie de concurență identificate de Comisie.

85. În hotărârea atacată, Tribunalul nu demonstrează că respectivele concluzii desprinse de Comisie nu ar putea fi susținute, ci se limitează, în esență, la supoziții vagi și la estimări provizorii. Astfel, acesta declară că angajamentele comune ale De Beers și Alrosa „puteau, la prima vedere, să se dovedească apte a răspunde preocupărilor exprimate de Comisie”⁵¹, că De Beers ar fi putut influența „cu greu” prețurile stabilite de Alrosa și că, presupunând că De Beers și Alrosa ar fi dorit să își coordoneze politicile în materie de prețuri, punerea în aplicare a unei astfel de coordonări „ar fi fost dificil de conceput”⁵².

86. Din expunerea Tribunalului nu reiese cu claritate dacă angajamentele comune ale De Beers și Alrosa erau *vădit apte* să soluționeze

84. Totuși, numai faptul că Tribunalul are o opinie diferită de cea a Comisiei nu este suficient pentru ca acesta să poată declara că aceasta ar fi săvârșit o eroare vădită de apreciere. Astfel, deși elementele de fapt și de probă permit ca diferite aprecieri să fie plauzibile, niciun element de drept nu se opune posibilității Comisiei de a opta pentru una dintre acestea care nu ar fi fost preferată de Tribunal. Comisia nu săvârșește o eroare vădită de apreciere decât atunci când faptele

49 — A se vedea punctul 240 din Concluziile noastre prezentate în cauza Impala (citată la nota de subsol 25).

50 — A se vedea punctul 77 din Concluziile noastre prezentate la 10 martie 2009 în cauza S.P.C.M. și alții (Hotărârea din 7 iulie 2009, C-558/07, Rep., p. I-5783). În același sens, a se vedea Hotărârea din 12 martie 2002, Omega Air și alții (C-27/00 și C-122/00, Rec., p. I-2569, punctul 72), potrivit căreia instituția în cauză nu a săvârșit o eroare vădită de apreciere în cazul în care putea să se întemeieze „în mod rezonabil” pe anumite premise la data la care a adoptat decizia; a se vedea, în plus, punctul 71 din Concluziile noastre prezentate la 1 februarie 2007 în cauza Spania/Lenzing (citată la nota de subsol 38), în care am explicat că o analiză ar fi în mod vădit eronată numai dacă „nu ar fi justificată prin prisma niciunui aspect posibil”.

51 — Punctul 133 din hotărârea atacată.

52 — Punctul 134 din hotărârea atacată.

problemele în materie de concurență identificate de Comisie și nici dacă acestea erau *tot atât de apte* să facă acest lucru precum angajamentele individuale ale De Beers pe care Comisia le-a declarat în final obligatorii. Dimpotrivă, Tribunalul pare să considere suficient faptul că o soluție alternativă „cel puțin ar fi diminuat riscurile de denaturare a concurenței”⁵³, fără a „[periclita] neapărat realizarea obiectivelor vizate de Comisie”⁵⁴. Pentru ca raționamentul său să fie corect, Tribunalul ar fi trebuit totuși să constate în mod clar că angajamentele comune ale De Beers și Alrosa erau suficiente pentru a elimina riscul unei denaturări a concurenței și pentru a permite realizarea obiectivelor Comisiei în materie de protecție a concurenței.

87. Explicațiile Tribunalului nu îndeplinesc, așadar, cerințele legale cărora trebuie să se conformeze o examinare a proporționalității efectuată în cadrul articolului 9 din Regulamentul nr. 1/2003⁵⁵.

88. De altfel, prin declarațiile pe care le-a făcut cu privire la angajamentele comune ale De Beers și Alrosa, Tribunalul a părăsit terenul controlului legalității unei decizii a Comisiei și a prezentat, în realitate, propria apreciere cu privire la împrejurări economice complexe. Aceasta este situația în special

atunci acesta declară că o reducere a vânzărilor de diamante brute de către Alrosa către De Beers începând din anul 2009 la 35 % din cantitatea vândută în anul 2004 (la o valoare de 275 de milioane USD) ar fi permis terților un acces efectiv la o sursă alternativă și independentă de aprovizionare⁵⁶. Situația este aceeași în ceea ce privește aprecierea propunerii făcute de Alrosa de a vinde în fiecare an o parte din diamantele sale brute prin licitații⁵⁷. Pentru a înceta să fie simple afirmații, astfel de declarații ar fi trebuit să se întemeieze pe o analiză aprofundată a situației pieței, pe care nu Tribunalul este competent să o efectueze, ci Comisia.

89. Atunci când este sesizată cu un recurs, Curtea nu are drept misiune să se erijeze în arbitru al opiniilor economice diferite ale Tribunalului și ale Comisiei, nici să se pronunțe cu privire la aspectul dacă aprecierea unuia cu privire la caracterul adecvat al soluțiilor alternative trebuie preferată aprecierii celuilalt. Dacă Curtea ar proceda astfel, ar substitui și ea, în mod nelegal, propria apreciere celei a Comisiei și a Tribunalului, și ar efectua o evaluare a unor situații economice complexe.

90. Singurul fapt decisiv este acela că Tribunalul a substituit propria apreciere celei a Comisiei și, prin urmare, a adus în mod nelegal atingere marjei de apreciere a

53 — Punctul 153 ultima teză din hotărârea atacată.

54 — Punctul 153 prima teză din hotărârea atacată.

55 — A se vedea punctul 57 din prezentele concluzii.

56 — Punctul 134 din hotărârea atacată.

57 — Punctele 138 și 153 din hotărârea atacată.

acesteia⁵⁸. Prin urmare, obiecția Comisiei trebuie admisă. Întrucât această eroare de drept a Tribunalului a avut un efect causal asupra anulării deciziei în litigiu, aceasta justifică, în plus, anularea hotărârii atacate.

b) Celelalte obiecții ale Comisiei privind modul de a proceda al Tribunalului

91. Vom examina în cele ce urmează celelalte obiecții ale Comisiei în cadrul celui de al doilea aspect al primului motiv.

i) Cu privire la susținerea privind „denaturarea domeniului de aplicare al evaluării preliminare”

92. Comisia critică Tribunalul pentru faptul că a „denaturat domeniul de aplicare al evaluării preliminare”. Acesta nu ar fi ținut cont de faptul că, independent de proiectul de acord contractual, De Beers și Alrosa continuau să practice vânzări ad-hoc conform principiului acordului dintre cumpărător și vânzător („willing buyer/willing seller”). Acesta ar fi

58 — A se vedea în acest sens Hotărârea Impala (citată la nota de subsol 25, punctul 145), potrivit căreia, atunci când Comisia dispune de o marjă de apreciere, Tribunalul nu are competența de a substitui aprecierea economică a Comisiei cu propria apreciere.

considerat vânzările ad-hoc între întreprinderi ca fiind doar o practică din trecut, fără a ține cont de efectele actuale ale acesteia.

93. Această obiecție este admisibilă, întrucât pune în discuție o denaturare a faptelor sau a probelor⁵⁹.

94. Cu toate acestea, obiecția privind denaturarea faptelor sau a probelor este nefondată în speță. Într-adevăr, o astfel de denaturare are loc numai atunci când, fără a recurge la noi elemente de probă, aprecierea elementelor de probă existente apare ca fiind vădit greșită⁶⁰. Nu aceasta este situația în speță.

95. Deși Tribunalul evocă „existența relațiilor istorice” între De Beers și Alrosa în ceea ce privește vânzările ad-hoc și deși face referire la „practici[le] anterioare” ale celor două

59 — Hotărârea din 15 iunie 2000, Dorsch Consult/Consiliul și Comisia (C-237/98 P, Rec., p. I-4549, punctul 36), Hotărârea din 18 ianuarie 2007, PKK și KNK/Consiliul (C-229/05 P, Rep., p. I-439, punctul 35), și Hotărârea din 16 iulie 2009, Comisia/Schneider Electric (C-440/07 P, Rep., p. I-6413, punctul 104).

60 — Hotărârea PKK și KNK/Consiliul (citată la nota de subsol 59, punctul 37), Hotărârea din 18 iulie 2007, Industrias Químicas del Vallés/Comisia (C-326/05 P, Rep., p. I-6557, punctul 60), Hotărârea din 22 noiembrie 2007, Sniace/Comisia (C-260/05 P, Rep., p. I-10005, punctul 37), și Hotărârea din 8 mai 2008, Eurohypo/OAPI (C-304/06 P, Rep., p. I-3297, punctul 34), precum și Ordonanța din 3 iunie 2009, Zipcar/OAPI (C-394/08 P, punctul 40).

întreprinderi⁶¹, hotărârea atacată nu conține totuși niciun element univoc care să indice că Tribunalul ar fi considerat vânzările ad-hoc *exclusiv* ca aparținând trecutului, iar nu și ca o practică încă în vigoare între cele două întreprinderi.

96. Prin urmare, această obiecție a Comisiei trebuie respinsă.

ii) Cu privire la luarea în considerare unilaterală a argumentelor și a intereselor Alrosa

97. Comisia afirmă, în plus, că hotărârea atacată nu ia în considerare rezultatele consultării pieței. Tribunalul ar fi ținut cont în mod unilateral de interesele și de observațiile Alrosa și le-ar fi atribuit o însemnătate disproporționată, neglijând în același timp interesele concurenței. Hotărârea nu ar fi luat în considerare numeroase argumente ale Comisiei și s-ar fi refugiat, în esență, în spatele caracterului obiectiv al examinării proporționalității⁶².

61 — Punctele 115 și 150 din hotărârea atacată.

62 — La punctul 99 din hotărârea atacată, Tribunalul arată: „Controlul proporționalității unei măsuri este [...] un control obiectiv”.

98. Astfel cum demonstrează în replica sa, Comisia ar dori ca acest argument să fie interpretat de Curte ca fiind o obiecție întemeiată pe nemotivare. Comisia consideră că hotărârea atacată este contradictorie și insuficient motivată.

99. Problema dacă expunerea de motive a unei hotărâri a Tribunalului este contradictorie sau insuficientă reprezintă un aspect de drept care poate fi invocat ca atare în cadrul unui recurs⁶³.

100. În ceea ce privește conținutul acesteia, obligația Tribunalului de a-și motiva hotărârile nu poate fi interpretată în sensul că acesta ar fi obligat să răspundă în detaliu la fiecare argument invocat de o parte⁶⁴. Dimpotrivă, trebuie să se considere suficient faptul că expunerea de motive a unei hotărâri menționează în mod clar și neechivoc raționamentul Tribunalului, astfel încât să dea posibilitatea persoanelor interesate să ia

63 — Hotărârea din 7 mai 1998, Somaco/Comisia (C-401/96 P, Rec., p. I-2587, punctul 53), Hotărârea Sumitomo Metal Industries și Nippon Steel/Comisia (citată la nota de subsol 25, punctul 77) și Hotărârea din 16 iulie 2009, Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland/Comisia (C-385/07 P, Rep., p. I-6155, punctul 71).

64 — Hotărârea din 6 martie 2001, Connolly/Comisia (C-274/99 P, Rec., p. I-1611, punctul 121), Hotărârea Aalborg Portland și alții/Comisia (citată la nota de subsol 37, punctul 372), Hotărârea din 2 aprilie 2009, France Télécom/Comisia (C-202/07 P, Rep., p. I-2369, punctul 30), și Hotărârea Comisia/Schneider Electric (citată la nota de subsol 59, punctul 135).

cunoștință de temeuriile măsurii luate, iar Curtii să își exercite controlul judecătoresc⁶⁵.

iii) Cu privire la calificarea juridică incorectă a publicării efectuate în conformitate cu articolul 27 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1/2003

101. În speță, Tribunalul și-a îndeplinit obligațiile în ceea ce privește acest aspect. Cititorul va putea înțelege fără dificultate motivele pentru care Tribunalul a admis cererea formulată de Alrosa. La rândul său, Comisia nu a întâmpinat greutăți în a înțelege motivarea hotărârii, nici în a o ataca cu o întreagă serie de motive.

102. În realitate, obiecția Comisiei ni se pare mai puțin îndreptată împotriva motivării corecte a hotărârii atacate și, prin urmare, împotriva legalității formale a acesteia decât împotriva exactității conținutului acesteia. Or, faptul că Tribunalul a ajuns, pe fond, la o altă concluzie decât reclamanta nu poate, în sine, să ducă la concluzia că hotărârea atacată este afectată de nemotivare⁶⁶.

103. Prin urmare, obiecția întemeiată pe nemotivare este nefundată.

104. Comisia susține de asemenea că Tribunalul nu ar fi ținut seama de comunicarea pe care aceasta o publicase în Jurnalul Oficial în conformitate cu articolul 27 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1/2003⁶⁷. Obiecția acesteia este îndreptată împotriva punctelor 136 și 192 din hotărârea atacată, în care Tribunalul deduce din simpla existență a unei comunicări în Jurnalul Oficial că însăși Comisia ar fi considerat că angajamentele comune ale De Beers și Alrosa „răspundeau la prima vedere” preocupărilor sale privind denaturările concurenței. Comisia consideră că aceasta este fie o denaturare a faptelor, fie o calificare juridică incorectă a comunicării sale în Jurnalul Oficial.

105. Puterea de control pe care o deține Curtea în cadrul unui recurs se extinde atât la o eventuală denaturare a faptelor, cât și la calificarea juridică a acestora⁶⁸. Prin urmare, prezenta obiecție a Comisiei este admisibilă.

65 — Hotărârea din 14 mai 1998, Consiliul/de Nil și Impens (C-259/96 P, Rec., p. I-2915, punctele 32 și 33), Hotărârea Aalborg Portland și alții/Comisia (citată la nota de subsol 37, punctul 372), Hotărârea France Télécom/Comisia (citată la nota de subsol 64, punctul 29) și Hotărârea Comisia/Schneider Electric (citată la nota de subsol 59, punctul 135).

66 — Hotărârea din 7 iunie 2007, Wunenburger/Comisia (C-362/05 P, Rep., p. I-4333, punctul 80).

67 — Cu privire la această comunicare, a se vedea punctul 26 din prezentele concluzii.

68 — Cu privire la denaturarea faptelor, a se vedea jurisprudența citată la nota de subsol 59; cu privire la calificarea juridică a faptelor, a se vedea Ordonanța din 17 septembrie 1996, San Marco/Comisia (C-19/95 P, Rec., p. I-4435, punctul 39), precum și Hotărârea Sumitomo Metal Industries și Nippon Steel/Comisia (citată la nota de subsol 25, punctul 39) și Hotărârea Comisia/Schneider Electric (citată la nota de subsol 59, punctul 191).

106. În plus, obiecția Comisiei este de asemenea întemeiată pe fond.

fi decât o farsă dacă nu ar putea conduce la o modificare a poziției inițiale a Comisiei.

107. La punctele 136, 192 și 194 din hotărârea atacată, Tribunalul încearcă să readucă Comisia la aprecierea inițială cu privire la angajamentele comune ale De Beers și Alrosa, apreciere inițială în care acesta vede un motiv pentru a considera că angajamentele comune ar fi fost de natură să remedieze problemele de concurență identificate de Comisie.

109. Dacă Tribunalul nu poate nici măcar utiliza o comunicare privind obiecțiunile drept criteriu de examinare a legalității unei decizii a Comisiei⁶⁹, acest lucru trebuie să se aplice *a fortiori* în ceea ce privește o comunicare întemeiată pe articolul 27 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1/2003. Într-adevăr, o astfel de comunicare nu face decât să reflecte de asemenea o evaluare preliminară a Comisiei. În plus, aceasta este mult mai puțin detaliată și se întemeiază exclusiv pe o examinare sumară a cazului.

108. Acesta pierde astfel din vedere faptul că o comunicare publicată în Jurnalul Oficial în conformitate cu articolul 27 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1/2003 nu poate fi întemeiată decât pe o evaluare preliminară a Comisiei. O astfel de comunicare are drept obiect și scop să furnizeze terților interesați ocazia de a-și exprima poziția cu privire la o propunere de angajamente în cadrul unei consultări a pieței. În lumina rezultatelor acesteia, Comisia trebuie să reia evaluarea preliminară a situației pieței și să reevalueze dacă angajamentele sunt apte să soluționeze problemele în materie de concurență pe care le-a identificat. De altfel, nu este necesar ca această consultare a pieței să dea naștere la fapte sau la obiecții noi; rezultatele acesteia pot conduce de asemenea la o modificare a aprecierii faptelor deja cunoscute și, în final, a situației concurenței. Consultarea pieței nu ar

110. De altfel, în prezenta cauză, modul de redactare a comunicării din Jurnalul Oficial⁷⁰ arată cu claritate că, în speță, Comisia nu efectuase încă o evaluare definitivă a angajamentelor comune propuse de către De Beers și Alrosa. Deși Tribunalul a luat cu certitudine cunoștință de această informație⁷¹, acesta nu deduce de aici concluziile care se impuneau în ceea ce privește caracterul provizoriu al aprecierilor Comisiei conținute în comunicare.

69 — Hotărârea Impala (citată la nota de subsol 25, în special punctele 64, 65, 73 și 76); cu privire la acest aspect, Curtea nu a urmat Concluziile noastre prezentate la 13 decembrie 2007 în această cauză (a se vedea în special punctele 171-176).

70 — La punctul 16 din comunicarea din Jurnalul Oficial figurează următoarea indicație: „Sub rezerva rezultatului prezentei consultări, Comisia intenționează să adopte o decizie în temeiul articolului 9 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003” (sublinierea noastră).

71 — Punctul 136 a doua teză și punctul 192 prima teză din hotărârea atacată.

111. Tribunalul a efectuat astfel o calificare juridică incorectă a faptelor, utilizând comunicarea Comisiei din Jurnalul Oficial drept indiciu al caracterului adecvat al angajamentelor comune ale De Beers și Alrosa.

112. Obiecția Comisiei referitoare la comunicarea din Jurnalul Oficial este astfel întemeiată. Totuși, această eroare de drept nu este suficientă în sine pentru a determina anularea hotărârii atacate, întrucât referirea la această comunicare nu era decât un argument printre altele, pe care Tribunalul și-a întemeiat explicațiile cu privire la existența și adecvarea soluțiilor alternative⁷².

iv) Cu privire la pretensele încălcări ale articolului 82 CE

113. În sfârșit, Comisia critică Tribunalul pentru că a încălcat articolul 82 CE în două rânduri în cadrul controlului proporționalității.

114. Aceste obiecții sunt îndreptate împotriva explicațiilor furnizate de Tribunal

cu privire la eventuale alte soluții pe care Comisia le-ar fi putut substitui angajamentelor individuale ale De Beers pe care le-a declarat obligatorii. Comisia critică în special punctele 152 și 153 din hotărârea atacată, în care Tribunalul își exprimă poziția cu privire la propunerea Alrosa de a vinde în fiecare an o parte din diamantele sale brute prin licitații. Pe de o parte, Tribunalul nu ar fi ținut deloc seama de faptul că De Beers nu este numai cel mai mare cumpărător de diamante brute de pe piață, ci și cel mai mare producător de pe aceeași piață. În al doilea rând, Tribunalul nu ar fi luat în considerare faptul că nici vânzările prin licitații nu sunt susceptibile să împiedice o întreprindere aflată în poziție dominantă să abuzeze de această poziție atunci când licitează.

115. Spre deosebire de Alrosa, considerăm că aceste obiecții nu sunt inadmisibile. Nu este vorba în niciun caz de un simplu pretext care ar permite Comisiei să pună în discuție aprecierea faptelor și a probelor efectuată de Tribunal. Dimpotrivă, argumentele Comisiei ridică problema juridică dacă Tribunalul a aplicat criteriile corecte atunci când a interpretat și a aplicat articolul 82 CE⁷³ și dacă a neglijat aspecte relevante din punct de vedere juridic.

72 — Este vorba despre punctele 132-154 din hotărârea atacată.

73 — A se vedea în această privință punctul 45 din prezentele concluzii, precum și jurisprudența citată la nota de subsol 25.

— Cu privire la neluarea în considerare a poziției De Beers în calitate de producător

116. Prima obiecție întemeiată pe articolul 82 CE este îndreptată în special împotriva punctului 153 din hotărârea atacată, în care Tribunalul califică De Beers drept „cel mai important cumpărător prezent pe piață”, fără a aborda însă faptul că De Beers este de asemenea principalul producător de pe aceeași piață.

117. Comisia critică în mod întemeiat o astfel de abordare.

118. Tribunalul cunoștea perfect faptul că atât De Beers, cât și Alrosa erau producători de diamante brute⁷⁴, însă nu a ținut deloc seama de acest element atunci când a examinat eventualele soluții alternative la angajamentele individuale ale De Beers care au fost declarate obligatorii. În părțile decisive din expunerea de motive a hotărârii, Tribunalul desemnează De Beers ca fiind exclusiv cel mai mare sau cel mai important cumpărător de pe piață, cu care, potrivit Tribunalului, Alrosa ar fi trebuit să își poată continua relațiile⁷⁵.

74 — A se vedea în această privință expunerea situației de fapt de la punctele 8 și 9, precum și citatul din decizia în litigiu de la punctul 116 din hotărârea atacată, în care este vorba despre „relația comercială dintre De Beers și concurenții săi cel mai important, Alrosa”.

75 — Punctele 138 și 153 din hotărârea atacată.

119. Tribunalul nu ia astfel în considerare faptul că, în cazul evaluării, în dreptul concurenței, a relației de furnizare pe termen lung dintre două întreprinderi, aspectul dacă există sau nu există o relație de concurență actuală sau potențială între acestea prezintă o importanță considerabilă.

120. Într-adevăr, dacă cele două întreprinderi operează pe aceeași piață în calitate de producători, faptul că una dintre acestea cumpără cu regularitate toată producția celeilalte sau, cel puțin, o parte importantă a acesteia nu este, în principiu, conform cu un comportament concurențial normal, în special atunci când cumpărătorul ocupă o poziție dominantă pe piață, astfel cum a recunoscut de altfel Alrosa atunci când a fost întrebată de Curte în ședință cu privire la acest aspect.

121. Deși nu se contestă faptul că o întreprindere care deține o poziție dominantă pe piață are dreptul de a-și proteja propriile interese comerciale, articolul 82 CE îi interzice totuși orice comportament care ar avea ca obiect consolidarea acestei poziții dominante și abuzul de aceasta⁷⁶.

122. Există riscul tocmai al unui astfel de abuz atunci când o întreprindere aflată în poziție dominantă achiziționează toată

76 — Hotărârea din 14 februarie 1978, United Brands și United Brands Continental/Comisia (27/76, Rec., p. 207, punctul 189), Hotărârea din 16 septembrie 2008, *Sot. Lélos kai Sia și alții* (C-468/06-C-478/06, Rep., p. I-7139, punctul 50), și Hotărârea din 11 decembrie 2008, *Kanal 5 și TV 4* (C-52/07, Rep., p. I-9239, punctul 26).

producția unei alte întreprinderi care operează pe aceeași piață, întrucât acest din urmă producător este astfel scutit de a-și institui propriul sistem de distribuție și de a concura cu întreprinderea dominantă. O asemenea situație poate avea consecințe prejudiciabile pentru structura pieței și, în cele din urmă, și pentru consumator, cu atât mai mult cu cât concurența este în orice caz deja slăbită pe această piață ca urmare a prezenței întreprinderii dominante. Această situație prezintă riscul că, achiziționând toată producția celui alt producător, întreprinderea dominantă influențează vânzările și, în cele din urmă, prețul în detrimentul consumatorului. Un astfel de comportament nu are nicio legătură cu preocuparea – în principiu legitimă – a întreprinderii pentru protejarea intereselor sale legitime.

123. Tribunalul nu a demonstrat că, în speță, existau circumstanțe deosebite susceptibile să excludă în mod excepțional existența unui abuz. Dimpotrivă, acesta nu a analizat deloc dublul rol pe care îl joacă De Beers pe plan mondial în calitate de cel mai mare producător și principal cumpărător de diamante brute de pe piață, deși Comisia îi atrăsese atenția cu privire la acest aspect⁷⁷. Totuși, era indispensabil ca Tribunalul să țină cont de acest dublu rol pentru a putea aprecia în mod judicios dacă vânzarea prin licitații anuale a unei părți a diamantelor Alrosa era de natură să pună capăt problemei în materie de concurență identificate de Comisie cu privire la articolul 82 CE.

⁷⁷ — A se vedea în special punctele 58, 63 și 68 din replica prezentată de Comisie în primă instanță, precum și punctul 74 din hotărârea atacată.

124. Neluând în considerare acest aspect esențial, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept în cadrul controlului proporționalității. Această eroare de drept justifică anularea hotărârii atacate, întrucât în temeiul acesteia Tribunalul a admis că existau în speță soluții alternative adecvate mai puțin constrângătoare pentru întreprinderile în cauză.

— Cu privire la neluarea în considerare a posibilității unui comportament abuziv al ofertanților în cadrul vânzărilor prin licitație

125. A doua obiecție întemeiată pe articolul 82 CE este îndreptată împotriva punctelor 152 și 153 din hotărârea atacată, în care Tribunalul declară că vânzările ad-hoc prin licitații efectuate de Alrosa nu ar putea, în sine, să fie incompatibile cu normele în domeniul concurenței, chiar dacă ar permite De Beers să își mențină sau să își consolideze rolul de formator de piață.

126. Comisia critică în mod întemeiat aceste explicații ale Tribunalului.

127. Într-adevăr, Tribunalul se limitează să constate, la acest punct, că nu există motive de a se teme de faptul că Alrosa ar putea rezerva De Beers un tratament preferențial cu ocazia acestor vânzări prin licitație, deoarece nimic nu ar demonstra că Alrosa ar putea aplica criteriile de adjudecare subiective („alte criterii decât calitatea propunerii”) ⁷⁸.

128. Tribunalul pierde, așadar, din vedere faptul că vânzările prin licitație nu oferă numai vânzătorului, ci și cumpărătorului ocazia de a se comporta în mod abuziv. Astfel, o întreprindere care participă la o vânzare prin licitație în cursul căreia sunt vândute produse concurente celor pe care aceasta însăși le produce și le comercializează, de asemenea, pe o piață pe care ocupă o poziție dominantă poate provoca o situație de natură să elimine concurența. Astfel, aceasta poate ridica în mod artificial nivelul licitației pentru a-i înlătura pe ceilalți ofertanți și pentru a-și asigura astfel controlul asupra producției rivalului său, actual sau potențial, ceea ce poate conduce la o reducere a ofertei pe piață și, în cele din urmă, la un nivel al prețului crescut în mod artificial în detrimentul consumatorului. Un astfel de comportament este abuziv în sensul articolului 82 CE și nu are nicio legătură cu protecția intereselor legitime ale întreprinderii dominante pe piață ⁷⁹.

129. Desigur, o apreciere globală a împrejurărilor din prezenta cauză este necesară pentru a stabili dacă există într-adevăr motive de teamă pentru faptul că o întreprindere aflată

în poziție dominantă pe piață s-ar putea face vinovată de un asemenea comportament abuziv în cursul licitației. Totuși, hotărârea atacată nu conține niciun element care să indice că Tribunalul ar fi abordat, fie și pe scurt, acest aspect, cu toate că explicațiile Comisiei ar fi trebuit să îl determine să procedeze astfel. Astfel, Comisia a subliniat în mai multe rânduri că De Beers deținea rolul de „formator de piață” și a atras atenția asupra eforturilor depuse până atunci de către De Beers pentru a controla producția pe piața diamantelor ⁸⁰.

130. Tribunalul a considerat suficient faptul că nu există niciun risc ca, *în calitate de vânzător*, Alrosa să adopte un comportament abuziv cu ocazia adjudecării la vânzările prin licitație propuse de aceasta. Absența acestui risc nu permite în sine totuși excluderea faptului ca, *în calitate de cumpărător*, întreprinderea care domină piața să adopte o atitudine abuzivă atunci când licitează.

131. Neluând în considerare acest element semnificativ, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept în cadrul controlului proporționalității. Această eroare de drept justifică anularea hotărârii atacate, întrucât în temeiul acesteia Tribunalul a admis că, în speță, existau soluții alternative adecvate mai puțin constrângătoare pentru întreprinderile în cauză.

78 — Punctul 153 din hotărârea atacată.

79 — A se vedea încă o dată, în această privință, punctul 121 din prezentele concluzii, precum și jurisprudența citată la nota de subsol 76.

80 — A se vedea punctele 25, 26, 28 și 30 din motivarea deciziei în litigiu, precum și punctele 64 și 65 din replica prezentată de Comisie în primă instanță; a se vedea de asemenea punctul 83 din hotărârea atacată.

B — Al doilea motiv: dreptul de a fi audiat în cursul procedurii administrative

acesta trebuie respins ca fiind inoperant⁸¹.
Totuși, nu aceasta este situația în speță.

132. Prin intermediul celui de al doilea motiv, Comisia impută, în esență, Tribunalului faptul că a săvârșit o eroare de drept în ceea ce privește aprecierea dreptului de a fi audiat în cursul procedurii administrative. În plus, aceasta îi impută că a statuat *ultra petita* și invocă din nou nemotivarea hotărârii atacate.

1. Întrebare preliminară: al doilea motiv este inoperant?

133. Alrosa consideră că al doilea motiv al Comisiei este inoperant, întrucât este îndreptat împotriva explicațiilor pe care Tribunalul le-a furnizat în hotărârea sa numai cu titlu suplimentar.

134. Este adevărat că o obiecție îndreptată împotriva unui motiv suplimentar al hotărârii pronunțate în primă instanță nu poate conduce la anularea acesteia și că, prin urmare,

135. Deși Tribunalul a creat o neînțelegere considerabilă atunci când a declarat că, în ceea ce privește încălcarea dreptului de a fi audiat, se pronunță numai cu titlu „suplimentar”⁸², aceasta nu înseamnă totuși că ar fi vorba despre simple *obiter dicta*. Dimpotrivă, aceste explicații constituie un al doilea pylon autonom al hotărârii, pe care se întemeiază anularea deciziei în litigiu, astfel cum reiese în mod deosebit de clar din cuprinsul punctului 204 din hotărârea atacată, în care Tribunalul declară în mod expres ca obiecția formulată de Alrosa, întemeiată pe încălcarea dreptului acesteia de a fi audiată, este întemeiată. Prin urmare, explicațiile Tribunalului cu privire la dreptul de a fi audiat constituie motive esențiale pe care se întemeiază dispozitivul hotărârii atacate.

136. Prin urmare, obiecția formulată de Alrosa în care aceasta afirmă că al doilea motiv este inoperant trebuie respinsă.

81 — Hotărârea din 18 martie 1993, Parlamentul European/Frederiksen (C-35/92 P, Rec., p. I-991, punctul 31), Hotărârea din 8 mai 2003, T. Port/Comisia (C-122/01 P, Rec., p. I-4261, punctul 17), Hotărârea din 28 iunie 2005, Dansk Rørindustri și alții/Comisia (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P și C-213/02 P, Rec., p. I-5425, punctul 148), și Hotărârea din 13 septembrie 2007, Common Market Fertilizers/Comisia (C-443/05 P, Rep., p. I-7209, punctul 137).

82 — A se vedea punctele 158 și 204 din hotărârea atacată. În limba de procedură, acesta a declarat că se pronunță numai „for the sake of completeness”.

2. Examinarea celui de al doilea motiv

a) Cu privire la insuficiența motivării (primul aspect al celui de al doilea motiv)

137. Comisia critică faptul că hotărârea atacată cuprinde o motivare insuficientă cu privire la erorile constatate în legătură cu dreptul de a fi audiat. Tribunalul a înlocuit motivarea cu privire la acest aspect cu o simplă bănuială. La punctele 201 și 203 din hotărârea atacată, Tribunalul nu ar fi explicat în ce mod Comisia ar fi pus Alrosa în imposibilitatea de a răspunde „în mod util” la documentele care îi fuseseră comunicate⁸³ și de „a-și exercita pe deplin” dreptul de a fi audiat. Mai mult, Tribunalul nu ar fi stabilit o legătură de causalitate între neregularitatea constatată și rezultatul procedurii, mai precis decizia privind angajamentele.

138. Aceste argumente nu ne conving.

139. Expunerea de motive a unei hotărâri pronunțate în primă instanță poate fi

implicită cu privire la anumite aspecte, cu condiția ca aceasta să permită persoanelor interesate să cunoască motivele pentru care au fost luate măsurile în cauză, iar Curții să dispună de elemente suficiente pentru a exercita controlul jurisdicțional⁸⁴.

140. Hotărârea atacată permite să se înțeleagă cu suficientă claritate faptul că Tribunalul a considerat că dreptul Alrosa de a fi audiat fusese încălcat deoarece unele documente i-ar fi fost transmise cu întârziere. Tribunalul a constatat că, în speță, Comisia transmisese Alrosa versiunea neconfidențială a observațiilor terților „doar la 26 ianuarie 2006, respectiv *la mai mult de șase săptămâni* după data cererii formale [introduse de Alrosa] și *la mai mult de trei luni* după reuniunea din 27 octombrie 2005”, și impută de asemenea Comisiei faptul că a comunicat aceste documente către Alrosa „*în același timp* ca și extrasul din angajamentele individuale ale De Beers”⁸⁵. Acesta concluzionează că Alrosa nu a avut posibilitatea de „a-și exercita pe deplin” dreptul de a fi audiat⁸⁶.

141. Comisia poate să nu împărtășească opinia Tribunalului și să considere că documentele în cauză nu au fost transmise către Alrosa cu întârziere și că, în orice caz, i-au fost comunicate acesteia suficient de devreme pentru a-i permite să își exprime poziția în mod util. Spre deosebire de Tribunal, Comisia poate avea de asemenea convingerea că nu a încălcat dreptul Alrosa de a fi audiat

83 — Este vorba despre observații ale terților intervievați în cadrul consultării pieței și de un extras din angajamentele individuale ale De Beers (a se vedea punctul 29 din prezentele concluzii).

84 — Hotărârea Aalborg Portland și alții/Comisia (citată la nota de subsol 37, punctul 372), Hotărârea Bouygues și Bouygues Télécom/Comisia (citată la nota de subsol 37, punctul 42) și Hotărârea Comisia/Schneider Electric (citată la nota de subsol 59, punctul 135).

85 — Punctul 201 din hotărârea atacată (sublinierea noastră).

86 — Punctul 203 din hotărârea atacată.

sau că o eventuală încălcare nu a avut niciun efect asupra conținutului deciziei în litigiu. Procedând astfel, aceasta nu contestă totuși, în realitate, nelegalitatea formală a hotărârii atacate care rezultă din nemotivare, ci pune în discuție temeinicia motivelor Tribunalului și, prin urmare, legalitatea materială (pe fond) a hotărârii.

142. Or, faptul că Tribunalul a ajuns, pe fond, la o altă concluzie decât recurenta nu poate, în sine, să ducă la concluzia că hotărârea atacată este afectată de nemotivare⁸⁷.

143. Prin urmare, motivul întemeiat pe nemotivare trebuie respins.

b) Cu privire la principiul *ne ultra petita* și la dreptul la un proces echitabil (al doilea aspect al celui de al doilea motiv)

144. Comisia critică Tribunalul și pentru faptul că a constatat o încălcare a dreptului de a fi audiat pentru motive complet diferite de cele pe care Alrosa le invocase în cererea sa de

anulare din prima instanță. În prima instanță, Alrosa imputa Comisiei doar că nu o informase cu privire la motivele care o determinaseră să își schimbe opinia după consultarea pieței și pentru că nu îi oferise ocazia să prezinte observații cu privire la această modificare în cadrul aprecierii situației în cauză. Alrosa nu ar fi invocat niciodată aspectele referitoare la dreptul său de a fi audiată, pe care Tribunalul le-a considerat decisive. Hotărârea atacată nu s-ar întemeia pe motivul formulat de Alrosa în cererea sa, ci, dimpotrivă, ar respinge acest motiv în mod expres⁸⁸.

145. Comisia consideră că, procedând astfel, Tribunalul a statuat *ultra petita* și că, în plus, a încălcat principiul procesului echitabil.

i) Cu privire la principiul *ne ultra petita*

146. Nimeni nu va contesta faptul că instanța comunitară sesizată cu o acțiune în anulare nu poate statua *ultra petita*⁸⁹. Această regulă este expresia principiului dispozitiv potrivit căruia părțile sunt cele care definesc obiectul litigiului, instanța trebuind să se pronunțe cu

⁸⁸ — Comisia face referire la punctul 130 din hotărârea atacată.

⁸⁹ — Hotărârea din 14 septembrie 1999, Comisia/AssiDomän Kraft Products și alții (C-310/97 P, Rec., p. I-5363, punctul 52), Hotărârea din 15 februarie 2001, Nachi Europe (C-239/99, Rec., p. I-1197, punctul 24), și Hotărârea din 19 ianuarie 2006, Comunită montana della Valnerina/Comisia (C-240/03 P, Rec., p. I-731, punctul 43). A se vedea de asemenea Hotărârea din 14 decembrie 1962, Meroni/Înalta Autoritate (46/59 și 47/59, Rec., p. 783, 854).

⁸⁷ — Hotărârea Wunenburger/Comisia (citată la nota de subsol 66, punctul 80).

privire la tot ceea ce i se cere și numai cu privire la ceea ce i se cere.

147. Comisia pare să interpreteze principiul *ne ultra petita* în sensul că instanța comunicată nu poate constata o încălcare a dreptului de a fi audiat decât dacă motivele invocate de reclamant în primă instanță sunt întemeiate.

148. O astfel de interpretare este totuși excesiv de restrictivă. Deși principiul *ne ultra petita* interzice instanței să pronunțe o anulare care ar depăși cererea reclamantului⁹⁰, aceasta nu se poate limita totuși la argumentele invocate de părți în susținerea pretențiilor lor, întrucât ar risca să își întemeieze hotărârea pe considerente juridice eronate⁹¹. Astfel cum a formulat foarte judicios avocatul general Léger, instanța nu are în niciun caz un rol pasiv și nu poate fi limitată la funcția de „purtător de cuvânt al părților”⁹².

149. În speță, unul dintre motivele invocate de Alrosa în primă instanță este încălcarea

90 — Hotărârea Comisia/AssiDomän Kraft Products și alții (citată la nota de subsol 89, punctul 52) și Hotărârea Comunită montana della Valnerina/Comisia (citată la nota de subsol 89, punctul 43).

91 — Ordonanța din 27 septembrie 2004, UER/M6 și alții (C-470/02 P, punctul 69), și Ordonanța din 13 iunie 2006, Mancini/Comisia (C-172/05 P, punctul 41).

92 — Punctul 36 din Concluziile avocatului general Léger prezentate la 2 aprilie 1998 în cauza Parlamentul European/Gutiérrez de Quijano y Lloréns (Hotărârea din 19 noiembrie 1998, C-252/96 P, Rec., p. I-7421).

dreptului său de a fi audiată. Spre deosebire de ceea ce consideră Comisia, Tribunalul nu a constatat, prin urmare, încălcarea acestui drept din oficiu, ci la cererea reclamantei. Faptul că, pentru a se pronunța cu privire la acest motiv, Tribunalul s-a întemeiat pe alte argumente decât cele invocate de Alrosa nu înseamnă, în sine, că acesta s-ar fi îndepărtat de obiectul litigiului nici, prin urmare, că ar fi statuat *ultra petita*⁹³.

ii) Cu privire la dreptul la un proces echitabil

150. În continuare, Comisia impută Tribunalului faptul că a constatat o încălcare a dreptului Alrosa de a fi audiată fără ca această încălcare să fi fost vreodată dezbătută între părți. Aceasta consideră că este vorba despre o încălcare a principiului unui proces echitabil.

151. Respectarea dreptului la apărare al părților în litigiu nu este cea mai puțin importantă dintre garanțiile unui proces echitabil. Principiul respectării dreptului la apărare este un principiu fundamental al dreptului

93 — A se vedea în acest sens Hotărârea Parlamentul European/Gutiérrez de Quijano y Lloréns (citată la nota de subsol 92, punctul 34) și Ordonanța UER/M6 și alții (citată la nota de subsol 91, punctul 74).

comunitar⁹⁴. Dacă o decizie judiciară s-ar întemeia pe fapte sau pe documente de care părțile, sau doar una dintre ele, nu au putut să ia cunoștință și în legătură cu care nu au fost în măsură să își formuleze apărările, ar însemna să se încalce un principiu fundamental al dreptului⁹⁵. Cu alte cuvinte, respectarea dreptului la apărare garantează, așadar, că părțile nu vor fi confruntate cu o „hotărâre surprinzătoare” a instanței⁹⁶.

152. Tribunalul poate nu numai să pronunțe o hotărâre surprinzătoare atunci când se întemeiază pe fapte sau pe elemente de probă de care părțile sau una dintre ele nu aveau cunoștință, ci și atunci când apreciază situația în cauză întemeindu-se pe fapte de care părțile aveau, desigur, cunoștință, dar care nu fuseseră abordate ca atare în cursul procedurii în fața instanței⁹⁷.

153. Este exact ceea ce s-a întâmplat în prezenta cauză în ceea ce privește transmiterea anumitor înscrisuri din dosar către Alrosa. Nu se contestă data la care aceste documente au fost transmise, însă rezultă din dosar că, în cursul procedurii scrise din prima instanță, niciuna dintre părți nu abordase transmiterea tardivă⁹⁸ a documentelor, criticată de Tribunal în prezenta cauză. Conform afirmațiilor Comisiei, care nu au fost dezmințite de Alrosa, această problemă nu a fost abordată nici în cursul procedurii orale. Aceasta nu a făcut nici obiectul unor întrebări scrise din partea Tribunalului, care nu a considerat utilă redeschiderea procedurii orale pentru a putea fi discutată⁹⁹.

154. În calitate de pârâtă, Comisia nu avea, de altfel, niciun motiv pentru a formula din proprie inițiativă, cu titlu suplimentar, observații cu privire la această problemă. Aceasta este situația în special întrucât procedura accelerată din primă instanță este însoțită de constrângeri specifice pentru părți, atât cu privire la întinderea argumentației acestora, cât și în ceea ce privește termenul în care aceasta trebuie depusă¹⁰⁰.

155. În aceste condiții, a fost o hotărâre surprinzătoare faptul că Tribunalul a motivat încălcarea dreptului de a fi audiat pe care o

94 — Hotărârea din 10 iulie 1986, Belgia/Comisia (234/84, Rec., p. 2263, punctul 27), Hotărârea din 24 octombrie 1996, Comisia/Lisrestal și alții (C-32/95 P, Rec., p. I-5373, punctul 21), Hotărârea din 8 martie 2007, Gerlach (C-44/06, Rep., p. I-2071, punctul 38), și Hotărârea din 13 septembrie 2007, Land Oberösterreich și Austria/Comisia (C-439/05 P și C-454/05 P, Rep., p. I-7141, punctul 36); în ceea ce privește în special respectarea dreptului la apărare în cursul procedurii jurisdicționale, a se vedea Hotărârea din 2 octombrie 2003, Corus UK/Comisia (C-199/99 P, Rec., p. I-11177, punctul 19).

95 — Hotărârea din 22 martie 1961, SNUPAT/Înalta Autoritate (42/59 și 49/59, Rec., p. 101, p. 169), Hotărârea din 10 ianuarie 2002, Plant și alții/Comisia și South Wales Small Mines (C-480/99 P, Rec., p. I-265, punctul 24), și Hotărârea Corus UK/Comisia (citată la nota de subsol 94, punctul 19).

96 — A se vedea de asemenea în acest sens Concluziile noastre prezentate la 27 septembrie 2006 în cauza PKK și KNK/Consiliul (citată la nota de subsol 59, punctul 67).

97 — Se poate deduce din Ordonanța UER/M6 și alții (citată la nota de subsol 91, punctul 74) că hotărârea pronunțată în primă instanță nu se poate întemeia pe o „nouvelle thèse inspirée par le Tribunal”.

98 — A se vedea încă o dată în această privință punctul 201 din hotărârea atacată și punctul 140 din prezentele concluzii.

99 — Articolul 62 din Regulamentul de procedură al Tribunalului de Primă Instanță.

100 — A se vedea în această privință articolul 76a din Regulamentul de procedură al Tribunalului de Primă Instanță, precum și Hotărârea Royal Philips Electronics/Comisia (citată la nota de subsol 41, punctul 205).

constatase invocând în special motivul referitor la transmiterea tardivă a documentelor de către Comisie. Faptul că Tribunalul nu a dat Comisiei nicio ocazie de a formula observații cu privire la acest aspect înainte de a se pronunța constituie o încălcare a dreptului la apărare al acesteia și, prin urmare, o neregularitate de procedură.

156. Prin urmare, obiecția Comisiei referitoare la această neregularitate este fondată. Întrucât nu se poate exclude faptul că, în cazul în care problema transmiterii tardive ar fi fost discutată în cursul procedurii în primă instanță, Comisia ar fi prezentat Tribunalului argumente care l-ar fi condus pe acesta la o concluzie diferită, neregularitatea de procedură săvârșită de acesta justifică anularea hotărârii atacate.

c) Cu privire la efectele pe care o eventuală încălcare a dreptului Alrosa de a fi audiată le poate avea asupra deciziei Comisiei (al patrulea aspect al celui de al doilea motiv)

157. În continuare, Comisia susține că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin faptul că nu a demonstrat ce efecte a avut asupra deciziei în litigiu eventuala încălcare a dreptului Alrosa de a fi audiată.

158. Potrivit unei jurisprudențe constante, o neregularitate de procedură nu poate justifica anularea unei decizii a Comisiei decât atunci când procedura administrativă ar fi putut avea un alt rezultat în cazul în care această neregularitate nu ar fi fost săvârșită¹⁰¹. Cu alte cuvinte, nu se poate exclude că neregularitatea de procedură a avut un impact asupra conținutului deciziei Comisiei, și anume faptul că decizia ar fi putut avea un alt conținut¹⁰².

159. Deși a constatat că dreptul Alrosa de a fi audiată fusese încălcat de Comisie, Tribunalul a precizat totuși, în același timp, că „măsura în care această neregularitate a putut afecta decizia Comisiei nu poate fi stabilită [...] cu exactitate”¹⁰³.

160. Această formulare oarecum ambiguă – cel puțin la prima vedere – conduce într-adevăr la bănuiala că Tribunalul ar fi anulat decizia în litigiu ca urmare a unei neregularități de procedură, fără a fi evaluat mai întâi suficient dacă această neregularitate ar fi putut avea vreo influență asupra conținutului acestei decizii.

101 — Hotărârea din 10 iulie 1980, *Distillers Company/Comisia* (30/78, Rec., p. 2229, punctul 26), și Hotărârea din 14 februarie 1990, *Franța/Comisia* (C-301/87, Rec., p. I-307, punctul 31); a se vedea de asemenea în același sens Hotărârea *Aalborg Portland și alții/Comisia* (citată la nota de subsol 37, punctul 73) și Hotărârea din 29 iunie 2006, *SGL Carbon/Comisia* (C-308/04 P, Rec., p. I-5977, punctele 97 și 98).

102 — Hotărârea din 29 octombrie 1980, *Van Landewyck și alții/Comisia* (209/78-215/78 și 218/78, Rec., p. 3125, punctul 47), și Hotărârea din 23 aprilie 1986, *Bernardi/Parlamentul European* (150/84, Rec., p. 1375, punctul 28).

103 — Punctul 203 din hotărârea atacată.

161. La o privire mai apropiată, această formulare exprimă totuși convingerea Tribunalului că încălcarea dreptului de a fi audiat pe care o constatase a putut avea efecte asupra rezultatului procedurii administrative. Ceea ce nu se poate stabili cu exactitate în speță este numai *întinderea* concretă a acestor efecte.

Acesta este motivul pentru care simpla posibilitate ca o încălcare a dreptului de a fi audiat să fi putut avea un efect asupra conținutului deciziei justifică, în sine, anularea acesteia.

165. Astfel, al patrulea aspect al celui de al doilea motiv este nefondat.

162. Prin urmare, în pofida formulării nepotrivate pe care a adoptat-o, Tribunalul se situează astfel în cadrul cerințelor legale cărora trebuie să se conformeze anularea unei decizii pentru neregularități de procedură. Într-adevăr, ceea ce este important pentru o astfel de anulare nu este măsura exactă în care neregularitatea a influențat conținutul deciziei.

d) Cu privire la domeniul de aplicare al dreptului Alrosa de a fi audiată (al treilea aspect al celui de al doilea motiv)

166. În sfârșit, Comisia critică Tribunalul pentru faptul că nu a ținut seama de domeniul de aplicare al dreptului Alrosa de a fi audiată.

163. Atunci când neregularitatea de procedură constatată de Tribunal constă într-o încălcare a dreptului de a fi audiat, va fi în orice caz dificil să se stabilească în ce măsură această încălcare a influențat conținutul deciziei Comisiei. Nu va putea fi niciodată exclus faptul că aceasta ar fi adoptat o decizie identică, chiar și după audierea părții careia îi este destinată decizia.

i) Observație preliminară

167. În conformitate cu articolul 41 alineatul (2) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene¹⁰⁴, orice persoană are

164. Audierea trebuie să permită părții interesate să prezinte observații și, prin urmare, să influențeze procesul decizional al Comisiei.

104 — Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene a fost proclamată solemn prima dată la Nisa la 7 decembrie 2000 (JO C 364, p. 1), apoi, a doua oară, la Strasbourg la 12 decembrie 2007 (JO C 303, p. 1).

dreptul de a fi ascultată înainte de luarea oricărei măsuri individuale care ar putea să îi aducă atingere. Acest drept fundamental trebuie luat în considerare cu ocazia interpretării și a aplicării Regulamentului nr. 1/2003¹⁰⁵.

ii) Cu privire la obiecția Comisiei

168. Dreptul de a fi ascultat face în același timp parte din dreptul la apărare, a cărui respectare constituie un principiu fundamental al dreptului comunitar în toate procedurile care se pot finaliza cu luarea unei măsuri individuale care ar putea să aducă atingere justițiabilului în cauză¹⁰⁶.

169. În ceea ce privește procedurile în materia dreptului concurenței, dreptul de a fi ascultat își are expresia concretă în special la articolul 27 din Regulamentul nr. 1/2003, precum și la articolele 10 și 15 din Regulamentul de aplicare nr. 773/2004.

105 — Considerentul (37) al Regulamentului nr. 1/2003. Deși este adevărat că Carta drepturilor fundamentale ca atare nu produce încă efecte juridice obligatorii comparabile cu cele produse de dreptul primar, aceasta furnizează, în calitate de sursă de interpretare a dreptului, informații cu privire la drepturile fundamentale garantate de dreptul comunitar, *a fortiori* atunci când un act juridic comunitar face trimitere în mod expres la aceasta; a se vedea Hotărârea din 27 iunie 2006, Parlamentul European/Consiliul, cunoscută sub numele „Reîntregirea familiei” (C-540/03, Rec., p. I-5769, punctul 38), precum și punctul 108 din Concluziile noastre prezentate la 8 septembrie 2005 în această cauză.

106 — A se vedea în această privință jurisprudența citată la nota de subsol 94; în ceea ce privește în special respectarea dreptului la apărare în procedurile administrative de aplicare a dreptului concurenței, a se vedea printre altele Hotărârea din 18 octombrie 1989, Orkem/Comisia (374/87, Rec., p. 3283, punctul 32), și Hotărârea din 3 septembrie 2009, Prym și Prym Consumer/Comisia (C-534/07 P, Rep., p. I-7415, punctul 26).

170. Comisia impută, în esență, Tribunalului faptul că a asimilat în mod abuziv Alrosa cu o „parte în cauză”.

171. Astfel, Tribunalul precizează că, deși numai De Beers poate fi o întreprindere „în cauză” în procedura de aplicare a articolului 82 CE, Alrosa nu este totuși un simplu „terț interesat”¹⁰⁷. În susținerea opiniei sale, Tribunalul face trimitere la modul în care Comisia a condus cele două proceduri referitoare la acordul dintre De Beers și Alrosa¹⁰⁸. Acesta subliniază, cu exemple, că cele două proceduri paralele întemeiate pe articolele 81 CE și 82 CE „au fost întotdeauna considerate, în fapt, ca o singură procedură, atât de către Comisie, cât și de reclamantă și de către De Beers”¹⁰⁹. Tribunalul concluzionează că ar fi trebuit să i se recunoască Alrosa, „pentru procedura considerată în ansamblul său, drepturile acordate unei «întreprinderi în cauză» în sensul Regulamentului nr. 1/2003”, deși, *stricto sensu*, aceasta nu este întreprindere în cauză în procedura referitoare la articolul 82 CE¹¹⁰.

172. Aceste argumente nu sunt convingătoare.

107 — Punctele 176 și 177 din hotărârea atacată.

108 — Punctul 178 din hotărârea atacată.

109 — Punctul 186 din hotărârea atacată.

110 — Punctul 187 din hotărârea atacată.

173. Atunci când a definit dreptul de a fi audiat, legiuitorul comunitar a introdus în mod deliberat, la articolul 27 din Regulamentul nr. 1/2003, precum și la articolele 10 și 15 din Regulamentul de aplicare nr. 773/2004, o ierarhie între diferitele persoane care pot fi implicate într-o formă sau alta într-o procedură de aplicare a dreptului concurenței. Drepturile părților la procedura administrativă (denumite de asemenea „părți în cauză”) sunt mai extinse decât drepturile terților care, deși au un interes în soluționarea procedurii, nu vor fi ei înșiși destinatarii deciziei care va fi adoptată de Comisie.

174. Nu se contestă faptul că, în speță, Comisia a inițiat două proceduri administrative paralele, una fiind întemeiată pe articolul 81 CE, iar cealaltă pe articolul 82 CE. În prima dintre acestea, Alrosa deținea, în calitate de parte la acordul notificat, poziția unei întreprinderi în cauză, la fel ca De Beers. În schimb, în cea de a doua, numai De Beers deținea această poziție în calitate de întreprindere pretins dominantă pe piață, poziție pe care Alrosa nu o ocupa.

175. Prin urmare, în procedura de aplicare a articolului 82 CE, care s-a finalizat cu adoptarea deciziei în litigiu, Alrosa dispunea numai de drepturile mai restrânse ale unui terț interesat.

176. Numai în cazul în care se poate demonstra că, în mod arbitrar, mai exact fără un motiv obiectiv, Comisia a inițiat două proceduri

distincte referitoare la o situație de fapt unitară ar trebui să i se recunoască Alrosa, „pentru procedura considerată în ansamblul său” – pentru a relua exprimarea Tribunalului –, drepturile acordate unei întreprinderi în cauză¹¹¹.

177. Tribunalul nu a constatat totuși, în speță, un astfel de abuz de putere din partea Comisiei. De altfel, nu avea niciun motiv pentru aceasta. Dimpotrivă, Comisia era îndreptățită din punct de vedere obiectiv să inițieze două proceduri administrative distincte, întrucât acestea se bazau pe temeieri juridice materiale diferite, și anume articolul 81 CE (articolul 53 din Acordul privind SEE), pe de o parte, și articolul 82 CE (articolul 54 din Acordul privind SEE), pe de altă parte. În ceea ce privește articolul 82 CE (articolul 54 din Acordul privind SEE), numai De Beers putea, în calitate sa de întreprindere pretins dominantă pe piață, să fie destinatarul comunicării privind obiecțiunile și a deciziei Comisiei prin care a fost finalizată procedura.

178. Acesta este motivul pentru care Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a considerat că Alrosa trebuie asimilată unei întreprinderi în cauză în cadrul procedurii întemeiate pe articolul 82 CE.

179. Alrosa răspunde că, prin efectele sale practice, decizia în litigiu este echivalentă

111 — Punctul 187 din hotărârea atacată.

cu o decizie de interdicere care i-ar fi fost adresată în conformitate cu articolul 7 din Regulamentul nr. 1/2003, întrucât aceasta o împiedică să aibă pe viitor relații de afaceri cu De Beers.

180. Ar trebui observat, în această privință, că dispozitivul deciziei în litigiu nu se adresează decât De Beers și declară obligatorie renunțarea voluntară a acesteia la cumpărarea de diamante de la Alrosa. Efectele invocate de Alrosa cu privire la relațiile de afaceri viitoare rezultă din decizia în litigiu cel mult *in mod indirect*. Or, simple *efecte indirecte* de acest tip nu caracterizează situația întreprinderilor (părților) în cauză, ci tocmai pe cea a terților interesați.

181. Contrar susținerilor Alrosa, nici această întreprindere nu poate fi considerată o întreprindere în cauză în sensul articolului 82 CE, deoarece Comisia a respins în prealabil angajamentele comune ale De Beers și Alrosa. Astfel, Comisia nu a respins aceste angajamente în cadrul procedurii referitoare la aplicarea articolului 82 CE, despre care este vorba în speță, ci în cadrul procedurii paralele întemeiate pe articolul 81 CE. Respingerea angajamentelor comune nu face, prin urmare, obiectul deciziei în litigiu intervenite în procedura de aplicare a articolului 82 CE, angajamentele comune nefiind, dimpotrivă, decât un element de care Comisia trebuia să țină cont în cadrul controlului proporționalității

privind interesele Alrosa în calitate de terț interesat.

182. Prin urmare, prin faptul că a asimilat Alrosa unei întreprinderi în cauză, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept. Această eroare de drept are, de altfel, repercusiuni și asupra raționamentelor ulterioare urmate de Tribunal în hotărârea atacată până la anularea deciziei în litigiu¹¹². Pe această eroare se întemeiază, în special, opinia Tribunalului potrivit căreia Comisia ar fi trebuit să permită Alrosa să consulte dosarul¹¹³. Dreptul de acces la dosar nu aparține decât părților la procedura administrativă [articolul 27 alineatul (2) a doua teză din Regulamentul nr. 1/2003] și nu poate fi exercitat decât după transmiterea unei comunicări a obiecțiilor [articolul 15 alineatul (1) a doua teză din Regulamentul nr. 773/2004]. Întrucât Alrosa nu era parte la procedura administrativă întemeiată pe articolul 82 CE, despre care este vorba în speță, ci era parte numai la procedura administrativă desfășurată în paralel în temeiul articolului 81 CE, aceasta nu avea dreptul de acces la dosar în etapa preliminară adoptării deciziei în litigiu.

183. În aceste împrejurări, al treilea aspect al celui de al doilea motiv este fondat și justifică anularea hotărârii atacate.

112 — Punctele 197-203 din hotărârea atacată.

113 — Punctul 197 din hotărârea atacată.

C — *Concluzie intermediară*

soluționeze ea însăși acțiunea în anulare a deciziei în litigiu formulată de Alrosa.

184. Deși este adevărat că unele dintre obiecțiile invocate de Comisie nu sunt fondate, trebuie să se concluzioneze, pe scurt, că recursul formulat de aceasta trebuie admis și că determină anularea în totalitate a hotărârii atacate.

A — *Legalitatea formală a deciziei în litigiu (primul motiv)*

VI — Aprecierea acțiunii în primă instanță introduse de Alrosa

187. Primul motiv al acțiunii în primă instanță formulate de Alrosa este întemeiat pe încălcarea dreptului acesteia de a fi audiată.

185. În conformitate cu articolul 61 alineatul (1) din Statutul Curții, aceasta poate să soluționeze ea însăși în mod definitiv litigiul atunci când acesta este în stare de judecată.

1. Dreptul Alrosa de a fi audiată

186. Aceasta este situația în prezenta cauză. Toate aspectele de fapt și de drept necesare soluționării acțiunii formulate de Alrosa au fost deja abordate de Tribunal în primă instanță, iar părțile au avut ocazia să își prezinte argumentele în această privință. Prin urmare, nu este necesar ca Curtea să trimită cauza Tribunalului, ci este competentă să

188. În memoriul în apărare pe care l-a prezentat în primă instanță, Comisia pare să conteste faptul că Alrosa ar fi avut vreun drept să fie audiată în speță.

189. Un astfel de raționament ar fi nefondat.

190. Deși, astfel cum am explicat¹¹⁴, Alrosa nu era parte („întreprindere în cauză”) în procedura de aplicare a articolului 82 CE, relevantă în speță, nu există nicio îndoială ca aceasta avea un interes legitim în soluționarea acesteia. Acest interes rezultă din faptul că Alrosa era partenera contractuală *in spe* a întreprinderii pretins dominante pe piață. Comisia este obligată să audieze, la cerere, un astfel de partener contractual înainte de a putea adopta o decizie cu privire la angajamentele care ar impune încetarea oricărei relații de furnizare între întreprinderea dominantă și partenera sa contractuală.

192. S-a stabilit totuși și că, în calitate de terț interesat, Alrosa dispunea de drepturi mai puțin extinse decât o „întreprindere în cauză” sau decât o parte în sensul articolului 9 alineatul (1) și al articolului 27 alineatele (1) și (2) din Regulamentul nr. 1/2003. În special, Alrosa nu avea niciun drept să îi fie adresată o comunicare privind obiecțiunile sau orice document similar și, mai mult, nu avea dreptul de a consulta dosarul [a se vedea articolul 27 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003, precum și articolul 10 alineatele (1) și (2) și articolul 15 alineatul (1) din Regulamentul nr. 773/2004].

2. Obiectul dreptului Alrosa de a fi audiată

191. Pentru soluționarea prezentului litigiu, nu este necesar să se răspundă la întrebarea dacă Alrosa trebuia audiată în calitate de terț interesat în sensul articolului 27 alineatul (3) a doua teză din Regulamentul nr. 1/2003¹¹⁵, întrucât rezultă din jurisprudență că dreptul de a fi audiat, care este garantat ca drept fundamental, trebuie garantat și atunci când procedura în cauză nu este reglementată¹¹⁶. Întrucât decizia cu privire la angajamentele constituia o măsură individuală defavorabilă Alrosa, aceasta trebuia în orice caz audiată, dacă solicita acest lucru. Aprecierea exprimată de legiuitor la articolul 27 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1/2003 susține de asemenea această concluzie.

193. În special, părțile sunt în dezacord cu privire la aspectul referitor la obiectul dreptului Alrosa de a fi audiată.

194. Alrosa solicită explicații cu privire la motivele pentru care angajamentele comune pe care le-a prezentat împreună cu De Beers au fost respinse și dorește să formuleze observații cu privire la acest aspect.

114 — A se vedea punctele 174 și 175 din prezentele concluzii.

115 — Poziționarea sistematică a celui de al treilea paragraf al articolului 27 din Regulamentul nr. 1/2003 după primul paragraf indică faptul că acesta nu trebuie să se aplice decât în vederea adoptării de decizii în conformitate cu articolele 7, 8, 23 și cu articolul 24 alineatul (2) din acest regulament.

116 — A se vedea în această privință hotărârile citate la nota de subsol 106.

195. Angajamentele comune ale De Beers și Alrosa nu au fost totuși propuse în cadrul procedurii de aplicare a articolului 82 CE, ci în

cadrul procedurii de aplicare a articolului 81 CE, care s-a desfășurat în paralel cu aceasta. Prin urmare, acestea nu fac obiectul deciziei în litigiu, în care, de altfel, nu au fost respinse, ci au fost menționate de Comisie numai în vederea aprecierii situației în speță din perspectiva dreptului concurenței. Decizia în litigiu privește exclusiv angajamentele individuale ale De Beers, pe care Comisia le-a declarat obligatorii.

196. Prin urmare, singurele aspecte cu privire la care Alrosa trebuia să fie audiată priveau angajamentele individuale ale De Beers, precum și intenția Comisiei de a le declara obligatorii. În final, din aceste angajamente individuale a rezultat prejudiciul invocat de Alrosa, și anume încetarea oricărei relații de vânzare de diamante brute către De Beers.

197. Toate acestea nu înseamnă totuși în niciun caz că, în cadrul audierii Alrosa care a precedat adoptarea deciziei în litigiu, angajamentele comune ale De Beers și ale acesteia nu puteau avea niciun rol.

198. Astfel, pentru a putea permite terților interesați, precum Alrosa, să își prezinte observațiile în mod util, Comisia trebuie să îi informeze – cel puțin în linii mari – cu privire

la conținutul deciziei pe care are intenția să o adopte. Astfel de informații presupun nu numai indicații cu privire la conținutul esențial al angajamentelor care urmează să fie declarate obligatorii, ci și indicații cu privire la motivele principale pentru care Comisia a acceptat aceste angajamente.

199. Prin urmare, în prezenta cauză, Comisia trebuia să informeze Alrosa cu privire la conținutul esențial al angajamentelor individuale ale De Beers – care constau în diminuarea progresivă a cumpărărilor de diamante brute de la Alrosa și în renunțarea totală la acestea începând din anul 2009 – și, în plus, aceasta trebuia să explice Alrosa principalele motive pentru care avea intenția să declare obligatorii aceste angajamente individuale.

200. Este evident că, cu această ocazie, Comisia trebuia de asemenea să precizeze că angajamentele comune ale De Beers și Alrosa care îi fuseseră prezentate anterior nu erau suficiente pentru a remedia problemele în materie de concurență pe care le identificase, întrucât aceasta era unica modalitate de a permite Alrosa să prezinte în mod util observații cu privire la caracterul proporțional al deciziei avute în vedere în raport cu propriile interese comerciale. Dacă privim lucrurile din această perspectivă, Alrosa este îndreptățită să afirme că decizia în litigiu prezintă o legătură foarte strânsă cu respingerea prealabilă de către Comisie a angajamentelor comune.

201. În lumina celor ce precedă, trebuie să se examineze în prezent dacă dreptul Alrosa de a fi audiată a fost respectat de Comisie.

3. Nicio încălcare a dreptului Alrosa de a fi audiată

202. Alrosa susține că nu i-ar fi fost adusă la cunoștință de către Comisie aprecierea modificată a acesteia privind faptele, cu toate că, în definitiv, pe această apreciere și-a întemeiat Comisia, în decizia în litigiu, respingerea angajamentelor comune pentru a accepta angajamentele individuale ale De Beers. Mai mult, Alrosa nu ar fi avut posibilitatea de a prezenta în mod util observații cu privire la această apreciere modificată a Comisiei privind faptele.

203. Astfel cum reiese din constatările de fapt ale Tribunalului¹¹⁷, Comisia a informat totuși Alrosa și De Beers, la 27 octombrie 2005, cu ocazia unei reuniuni asupra rezultatelor consultării pieței. În lumina acestora, Comisia a solicitat în același timp celor două întreprinderi să îi prezinte, până la sfârșitul lunii noiembrie 2005, noi angajamente comune în sensul unei încetări complete a relațiilor lor comerciale începând din anul 2009.

204. Astfel, Alrosa fusese deja informată cu privire la faptul că angajamentele comune ale De Beers și Alrosa nu mai erau considerate de Comisie ca fiind suficiente pentru a remedia problemele în materie de concurență pe care le identificase. În plus, de la data acestei reuniuni, Alrosa știa că, în opinia Comisiei, o continuare a relațiilor comerciale între Alrosa și De Beers, astfel cum era avută în vedere în acordul notificat, precum și în angajamentele comune, nu era acceptabilă (sau nu mai era) și că aceasta nu mai era dispusă să accepte decât angajamente în sensul unei renunțări complete la relațiile comerciale dintre cele două întreprinderi.

205. Dacă se consideră că, în calitate de parte la procedura de aplicare a articolului 81 CE, condusă în paralel de către Comisie, Alrosa deținea cunoștințe aprofundate cu privire la condițiile pieței și la contextul procedural, astfel de explicații orale din partea Comisiei trebuiau să fie suficiente pentru a permite Alrosa să prezinte în mod util observații în care ar fi putut, pe de o parte, să vorbească despre propriile interese comerciale și, pe de altă parte, să își exprime poziția cu privire la caracterul proporțional – care lipsea, în opinia sa – al renunțării complete la relațiile sale comerciale cu De Beers. În calitate de terț interesat, Alrosa nu avea în orice caz dreptul de a obține o informație scrisă, cu atât mai puțin dintr-un document comparabil, prin dimensiunile sale, cu o comunicare privind obiecțiunile.

206. Începând cu reuniunea din 27 octombrie 2005, Alrosa avea, așadar, posibilitatea de a-și prezenta în mod util punctul de vedere cu

117 — Punctul 21 din hotărârea atacată; a se vedea de asemenea punctul 27 din prezentele concluzii.

privire la renunțarea completă la relațiile sale comerciale cu De Beers.

207. De altfel, Alrosa a utilizat această posibilitate. Rezultă din dosar că aceasta și-a prezentat punctul de vedere membrului Comisiei competent în chestiuni privind concurența prin scrisoarea din 6 decembrie 2005¹¹⁸. În plus, prin scrisoarea din 6 februarie 2006, Alrosa a prezentat observații cu privire la angajamentele individuale ale De Beers și la comentariile terților intervievați în cadrul consultării pieței¹¹⁹.

208. În unica sa calitate de terț interesat, Alrosa nu putea pretinde mai mult decât o astfel de posibilitate de a prezenta observații.

209. Prin urmare, motivul prezentat de Alrosa, întemeiat pe încălcarea dreptului său de a fi audiată, trebuie respins ca nefondat.

210. Mai dorim să precizăm, numai din motive de exhaustivitate, că dreptul terților

interesată de a fi audiată nu implică niciun fel de drept de a prezenta noi angajamente Comisiei înainte ca aceasta să adopte o decizie. Numai întreprinderile în cauză în sensul articolului 9 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2003 pot prezenta în mod valid angajamente¹²⁰. Prin urmare, faptul că din motive de timp, de exemplu, Alrosa nu a putut „propune noi angajamente comune cu De Beers”¹²¹ nu poate fi în niciun caz considerat *a priori* o încălcare a dreptului de a fi audiat. Acest lucru nu a fost luat în considerare de Tribunal la punctul 201 din hotărârea atacată și nici de Alrosa, atunci când aceasta îi urmează opinia cu privire la acest aspect.

B — *Legalitatea materială a deciziei în litigiu (al doilea și al treilea motiv)*

211. Legalitatea materială a deciziei în litigiu constituie obiectul celor două motive suplimentare invocate de Alrosa în primă instanță, întemeiate pe încălcarea articolului 82 CE, a articolului 9 din Regulamentul nr. 1/2003, a libertății contractuale și a principiului proporționalității.

118 — Alrosa însăși a prezentat această scrisoare în anexa 14 la cererea pe care a prezentat-o Tribunalului în primă instanță.

119 — Punctul 24 din hotărârea atacată; a se vedea de asemenea punctul 30 din prezentele concluzii.

120 — A se vedea în această privință punctele 214-216 din prezentele concluzii.

121 — Punctul 201 din hotărârea atacată.

1. Cu privire la încălcarea articolului 9 din Regulamentul nr. 1/2003 (al doilea motiv)

212. Prin intermediul celui de al doilea motiv invocat în primă instanță, Alrosa susține că articolul 9 din Regulamentul nr. 1/2003 nu ar oferi un temei juridic suficient pentru adoptarea deciziei în litigiu. Alrosa se întemeiază în acest sens pe o interpretare restrictivă a acestei dispoziții. Pe de o parte, aceasta consideră că singurele angajamente pe care Comisia le putea accepta erau angajamentele propuse de Alrosa și De Beers. Pe de altă parte, decizia privind angajamentele ar fi trebuit să fie însoțită de o limitare în timp.

213. Nici primul, nici al doilea argument nu rezistă la analiză.

a) Cu privire la dreptul de a prezenta angajamente în conformitate cu articolul 9 din Regulamentul nr. 1/2003

214. Numai „întreprinderile în cauză” pot prezenta angajamente în sensul articolului 9 din Regulamentul nr. 1/2003. Astfel cum am menționat deja¹²², este vorba exclusiv de părți la procedura în materia dreptului concurenței

inițiată în prezenta cauză. Într-o procedură de aplicare a articolului 82 CE, cum este cea pe care o analizăm în speță, numai întreprinderea pretins dominantă pe piață¹²³ poate fi considerată o întreprindere în cauză. Doar aceasta poate prezenta angajamente în mod valid din punct de vedere juridic.

215. Prin urmare, Comisia putea să accepte angajamentele individuale ale De Beers, întreprindere pretins dominantă, în cadrul procedurii de aplicare a articolului 82 CE și să le declare obligatorii în conformitate cu articolul 9 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2003¹²⁴. Aceasta nu trebuia în niciun caz să se limiteze să accepte angajamentele comune ale De Beers și Alrosa. În plus, angajamente comune nu puteau fi prezentate decât în cadrul procedurii de aplicare a articolului 81 CE, desfășurată în paralel.

216. S-ar fi putut cu siguranță concepe ca, în cadrul acestei proceduri paralele de aplicare a articolului 81 CE, Comisia să își continue eforturile în vederea identificării, împreună cu cele două întreprinderi – De Beers și Alrosa – a unei soluții la problemele în materie de concurență pe care aceasta le identificase. Totuși, problema dacă această cale trebuia preferată celei a angajamentelor individuale propuse în cadrul procedurii de aplicare a articolului 82 CE nu este, în cele din urmă, o problemă de drept, ci o problemă

123 — Mai multe întreprinderi pot domina piața împreună (așa-numita „dominare colectivă a pieței”).

124 — A se vedea de asemenea în acest sens punctele 89 și 90 din hotărârea atacată.

122 — A se vedea punctele 174 și 175 din prezentele concluzii.

de oportunitate a cărei apreciere nu este de competența instanței comunitare.

b) Cu privire la limitarea duratei de validitate a unei decizii privind angajamentele

217. Articolul 9 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2003 nu impune Comisiei să limiteze durata de validitate a deciziei privind angajamentele. Astfel, spre deosebire de Propunerea de regulament al Comisiei¹²⁵ nr. 1/2003, articolul 9 alineatul (1) nu prevede în mod specific obligația ca decizia să fie însoțită de un termen de validitate¹²⁶.

218. Limitarea în timp a efectelor deciziei privind angajamentele nu ar avea niciun sens în cazul în care nu se poate prevedea că întreprinderea destinată, în speță De Beers, își va pierde poziția dominantă pe piață pe termen scurt sau mediu.

125 — Propunerea de regulament al Consiliului privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele 81 și 82 din tratat și de modificare a Regulamentelor (CEE) nr. 1017/68, (CEE) nr. 2988/74, (CEE) nr. 4056/86 și (CEE) nr. 3975/87 („regulament de aplicare a articolelor 81 și 82 din tratat”), prezentată de Comisie la 27 septembrie 2000 [COM(2000) 582 final, publicată în JO C 365 E, p. 284]; a se vedea în special articolul 9 alineatul (1) a doua teză din această propunere.

126 — A se vedea de asemenea punctul 91 din hotărârea atacată.

219. În orice caz, o decizie nelimitată în timp nu are drept efect să lipsească întreprinderile în cauză și terții de orice protecție. Astfel, articolul 9 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 1/2003 permite redeschiderea procedurii în cazul în care intervine o schimbare esențială privind oricare dintre faptele pe care s-a fundamentat decizia. Acesta ar fi cazul, de exemplu, dacă situația pieței ar suferi cu timpul o asemenea modificare încât întreprinderea care o domina ar ajunge să își piardă poziția dominantă.

220. Principiul bunei administrări¹²⁷ impune Comisiei să examineze neîntârziat orice indiciu al unei schimbări esențiale a situației de fapt care i-ar fi relatată detaliat și să adopte o decizie cu privire la eventuala redeschidere a procedurii.

c) Concluzie intermediară

221. Întrucât interpretarea restrictivă a articolului 9 din Regulamentul nr. 1/2003 propusă de Alrosa nu poate fi admisă, al doilea motiv din primă instanță este, prin urmare, nefondat.

127 — Dreptul la o bună administrare și-a găsit expresia la articolul 41 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, la care face trimitere considerentul (37) din expunerea de motive a Regulamentului nr. 1/2003.

2. Cu privire la încălcarea articolului 82 CE, a articolului 9 din Regulamentul nr. 1/2003, a libertății contractuale și a principiului proporționalității (al treilea motiv)

222. Prin intermediul celui de al treilea motiv invocat în primă instanță, Alrosa susține că „interdicția absolută și potențial nelimitată în timp impusă De Beers de a cumpăra în mod direct sau indirect diamante brute de la Alrosa”, interdicție care stă la baza deciziei, ar încălca articolul 82 CE și articolul 9 din Regulamentul nr. 1/2003, coroborate cu principiile fundamentale ale libertății contractuale și proporționalității.

223. Acest motiv trebuie examinat în raport cu libertatea contractuală, pe de o parte, și cu proporționalitatea, pe de altă parte.

a) Cu privire la libertatea contractuală (primul aspect al celui de al treilea motiv)

224. Alrosa pretinde că decizia în litigiu nu s-ar putea întemeia pe articolul 82 CE și pe articolul 9 din Regulamentul nr. 1/2003 deoarece ar încălca principiul libertății

contractuale. Comisia ar fi dispus un boicot *de facto* al Alrosa.

225. Libertatea contractuală face parte dintre principiile generale ale dreptului comunitar. Aceasta reprezintă manifestarea libertății de acțiune a persoanelor. De asemenea, aceasta este inseparabil legată de libertatea de a desfășura o activitate comercială¹²⁸, care este protejată în calitate de drept fundamental¹²⁹. Într-o Comunitate care s-a angajat să respecte principiul economiei de piață deschise, în care concurența este liberă¹³⁰, este indispensabilă garantarea libertății contractuale. Curtea a recunoscut de asemenea, în jurisprudența sa, că operatorii economici au dreptul la libertatea contractuală¹³¹.

226. Atunci când adoptă decizii în domeniul dreptului concurenței, Comisia trebuie să țină seama de principiul libertății contractuale sau de libertatea de a desfășura o activitate comercială¹³².

128 — În această privință, avocatul general Jacobs s-a exprimat în Concluziile prezentate la 28 mai 1998 în cauza Bronner (Hotărârea din 26 noiembrie 1998, C-7/97, Rec., p. I-7791), punctul 56, astfel: „[D]reptul de a-și alege partenerii contractuali și de a dispune în mod liber de proprietate sunt principii universale consacrate în sistemele juridice ale statelor membre și au adesea un caracter constituțional. Atingerile aduse acestui drept trebuie să fie atent justificate”.

129 — Articolul 16 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

130 — Articolul 4 alineatul (1) CE și articolul 98 CE; a se vedea de asemenea în această privință Hotărârea din 9 septembrie 2003, CIF (C-198/01, Rec., p. I-8055, punctul 47).

131 — Hotărârea din 28 aprilie 2009, Comisia/Italia (C-518/06, Rep., p. I-3491, punctul 66); a se vedea în plus Hotărârea din 21 ianuarie 1999, Bagnasco și alții (C-215/96 și C-216/96, Rec., p. I-135, punctele 45 și 46), și Hotărârea din 18 iulie 2007, Société thermale d'Eugénie-les-Bains (C-277/05, Rep., p. I-6415, punctul 21).

132 — A se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 18 septembrie 1992, Automec/Comisia (T-24/90, Rec., p. II-2223, punctele 51-53), și – în ceea ce privește libertatea de a desfășura o activitate comercială – Hotărârea Tribunalului din 26 octombrie 2000, Bayer/Comisia (T-41/96, Rec., p. II-3383, punctul 180).

227. Libertatea contractuală nu include numai libertatea de a încheia contracte (libertate contractuală pozitivă), ci și libertatea de a nu încheia contracte (libertate contractuală negativă).

228. Prin angajamentele individuale pe care le-a propus Comisiei, De Beers a exercitat libertatea sa contractuală negativă. Aceasta a renunțat *in mod voluntar* să încheie contracte cu Alrosa în viitor.

229. Faptul că De Beers a propus angajamente în cursul unei proceduri de aplicare a dreptului concurenței în scopul de a evita să facă obiectul unei decizii de interdicere – inclusiv constatarea poziției sale dominante pe piață cuprinsă într-o astfel de decizie – nu aduce atingere caracterului voluntar al acestei renunțări. Simplul fapt pentru Comisie de a anunța deschiderea unei proceduri de aplicare a dreptului concurenței sau continuarea acesteia până la adoptarea unei decizii de interdicere și a unei eventuale amenzi nu este nelegal, ci constituie un motiv perfect legal de a-și atinge scopul legitim de protecție eficientă a concurenței împotriva oricărei denaturări¹³³.

230. Deși este adevărat că Alrosa a pierdut astfel, pe viitor, partenerul contractual dorit, această pierdere face totuși parte din riscurile

133 — A se vedea în același sens punctul 71 din Concluziile noastre prezentate în cauza *Cementbouw* (citate la nota de subsol 23).

pe care, la fel ca orice alt operator economic, Alrosa trebuie să le suporte într-o economie de piață deschisă. Aceasta nu presupune nicio atingere a libertății sale contractuale¹³⁴.

231. Mai mult, Comisia nu a încălcat principiul libertății contractuale prin faptul că a declarat obligatorii angajamentele individuale și, prin urmare, renunțarea De Beers la relații contractuale viitoare cu Alrosa. Prin decizia în litigiu, aceasta nu a făcut decât să concretizeze limitele acestei libertăți contractuale, astfel cum rezultă acestea pentru toți operatorii economici din dispozițiile direct aplicabile ale Tratatului CE și ale Acordului privind SEE referitoare la concurență. Astfel, libertatea contractuală (pozitivă) a întreprinderilor nu include contractele care au ca obiect sau ca efect denaturarea concurenței în sensul articolului 81 CE (articolul 53 din Acordul privind SEE), nici abuzurile de poziție dominantă în sensul articolului 82 CE (articolul 54

134 — Prezenta cauză nu conține niciun element care să permită invocarea unei eventuale obligații de a contracta, obligație în conformitate cu care De Beers ar trebui să cumpere în continuare anumite cantități de diamante brute de la Alrosa. Dorim să mai indicăm, numai din motive de exhaustivitate, că, în cursul procedurii orale, Curtea a discutat cu părțile despre așa-numita doctrină „essential facilities” cu referire la rețeaua de distribuție a De Beers. Or, după cum a admis însăși Alrosa, o astfel de rețea de distribuție nu poate fi considerată într-atât de esențială încât să constituie un mecanism indispensabil („essential facility”) la care De Beers ar trebui să dea în mod necesar acces altor operatori de pe piață. Potrivit jurisprudenței Curții, De Beers nu ar avea nicio obligație de a contracta, chiar dacă crearea unui sistem propriu de distribuție nu ar fi rentabilă pentru Alrosa (*Hotărârea Bronner*, citată la nota de subsol 128, punctele 41-46, în special punctul 45; cu privire la doctrina „essential facilities”, a se vedea în plus *Hotărârea Magill*, citată la nota de subsol 23, punctele 49-57, și *Hotărârea* din 29 aprilie 2004, *IMS Health*, C-418/01, Rec., p. I-5039).

din Acordul privind SEE) de care o întreprindere s-ar face vinovată prin intermediul contractelor.

Comisia, în care erau avute în vedere contracte verticale de aprovizionare exclusivă¹³⁶.

232. Alrosa pretinde că decizia în litigiu nu a fost adoptată de Comisie pentru a se opune unui comportament abuziv, ci unui comportament vădit legal. Simplul fapt de a cumpăra și de a vinde un produs nu poate fi abuziv în sine, chiar dacă vânzătorul sau cumpărătorul este o întreprindere dominantă pe piață, decât dacă respectiva tranzacție a fost efectuată în condiții neechitabile. În susținerea tezei sale, Alrosa citează jurisprudența, în special Hotărârea Langnese-Iglo/Comisia¹³⁵, potrivit căreia contractele de aprovizionare exclusivă nu pot fi interzise în mod general și pe durată nedeterminată.

234. Astfel cum am explicat deja mai sus, a cumpăra în mod regulat totalitatea producției principalului concurent – sau cel puțin o parte importantă a acesteia – nu constituie, în principiu, un comportament concurențial normal din partea unei întreprinderi, în special atunci când aceasta ocupă o poziție dominantă pe piață¹³⁷, astfel cum a recunoscut de altfel Alrosa atunci când a fost întrebată de Curte în ședință.

233. Această argumentație nu poate fi totuși admisă. Alrosa pierde din vedere faptul că De Beers nu este un simplu client oarecare pe piața diamantelor brute, ci cel mai mare producător mondial pe această piață. Relația de furnizare dintre Alrosa și De Beers pe care acordul notificat viza să o instituie nu ar fi fost, așadar, o relație de tip vertical, ci una de tip orizontal, mai exact un contract între concurenți. Acest element prezintă diferențe decisive în raport cu cauza Langnese-Iglo/

235. La aceasta se adaugă rolul de „formator de piață” deținut în mod notoriu de către De Beers în trecut, precum și eforturile făcute de aceasta pentru a controla producția pe piața diamantelor¹³⁸. Având în vedere aceste împrejurări, nu era deloc nerezonabil din partea Comisiei să considere că o continuare a relației de furnizare dintre Alrosa și De Beers ar putea conduce la un abuz de poziție dominantă din partea acesteia din urmă. Pentru a înlătura această amenințare asupra concurenței, Comisia era îndreptățită să

135 — Alrosa invocă în special Hotărârea pronunțată de Tribunal la 8 iunie 1995 în cauza Langnese-Iglo/Comisia (T-7/93, Rec., p. II-1533, punctele 206 și 207), confirmată prin Hotărârea Curții din 1 octombrie 1998, Langnese-Iglo/Comisia (C-279/95 P, Rec., p. I-5609, punctul 74).

136 — Hotărârea Langnese-Iglo/Comisia (citată la nota de subsol 135, punctele 4 și 5).

137 — A se vedea punctele 119-122 din prezentele concluzii.

138 — A se vedea punctele 25, 26, 28 și 30 din motivarea deciziei în litigiu, precum și punctele 64 și 65 din memoriul în apărare prezentat de Comisie în primă instanță; a se vedea de asemenea punctul 83 din hotărârea atacată.

declare obligatorii angajamentele individuale ale De Beers, care prevedeau renunțarea completă la această relație de furnizare.

236. În plus, Alrosa critică faptul că decizia îi blochează accesul la cel mai mare cumpărător de pe piață. Aceasta consideră că ar fi trebuit, cel puțin, să i se permită din partea Comisiei să încheie contracte de vânzare ad-hoc cu De Beers, de exemplu prin intermediul vânzărilor prin licitație. Am demonstrat deja mai sus că niciunul dintre aceste argumente nu este fondat¹³⁹.

237. Alrosa își exprimă de asemenea temerea că, fără De Beers în calitate de cumpărător, nu mai are nicio certitudine că va putea vinde diamantele sale brute la prețuri atractive din punct de vedere economic. Puterea de negociere a cumpărătorilor rămași ar crește, astfel încât Alrosa nu ar mai putea obține decât prețuri mai scăzute, ceea ce ar determina o denaturare a concurenței în detrimentul său.

238. Într-o economie de piață deschisă, orice operator trebuie să suporte riscul aferent vânzării produselor sale. Faptul de a tolera, în beneficiul unei anumite întreprinderi, o relație de furnizare ambiguă din perspectiva articolului 82 CE ar însemna, în cele din urmă, să fie protejați concurenții împotriva

concurenței și să se dea prioritate intereselor întreprinderilor în cauză în detrimentul interesului public într-o concurență nenedaturată [articolul 3 alineatul (1) litera (g) CE]. Or, dreptul comunitar al concurenței nu trebuie să aibă ca obiectiv protejarea concurenților, ci a concurenței, deoarece de acest lucru profită în mod indirect și consumatorii, și societatea¹⁴⁰.

239. Faptul că, în continuare, Alrosa trebuie să poarte negocieri mai intense cu privire la preț cu acei cumpărători încă prezenți pe piața diamantelor brute nu constituie un indiciu al unei concurențe mai slabe, ci, dimpotrivă, al unei concurențe mai acerbe. În plus, astfel cum arată Comisia, fără a fi contrazisă în această privință, piața se caracterizează prin prezența unei multitudini de cumpărători modești prin comparație, a căror putere de negociere nu trebuie supraestimată.

240. În sfârșit, Alrosa pretinde că decizia în litigiu ar avea un efect dăunător asupra concurenței, întrucât ar risca să conducă la o diminuare a producției în cazul în care Alrosa nu ar mai găsi cumpărători pentru diamantele sale brute. Totuși, după cum Comisia replică în mod întemeiat, un astfel de scenariu este improbabil, având în vedere că cererea de diamante pe piețele situate în aval este stabilă. Or, însăși Alrosa nu a furnizat niciun indiciu care să sugereze o scădere a cererii pe aceste piețe din aval.

139 — A se vedea punctele 119-123 și 128-130 din prezentele concluzii.

140 — A se vedea în această privință punctul 71 din Concluziile noastre prezentate la 19 februarie 2009 în cauza T-Mobile Netherlands și alții (Hotărârea din 4 iunie 2009, C-8/08, Rep., p. I-4529).

241. Vom reține, în ansamblu, că decizia în litigiu nu încalcă principiul libertății contractuale. Prin urmare, primul aspect al celui de al treilea motiv invocat în primă instanță este nefondat.

b) Cu privire la proporționalitate (a doilea aspect al celui de al treilea motiv)

242. Alrosa pretinde că decizia în litigiu nu s-ar putea întemeia pe articolul 82 CE și pe articolul 9 din Regulamentul nr. 1/2003 deoarece ar încălca principiul proporționalității.

243. Alrosa susține, în esență, că nu era necesar să fie impusă De Beers o interdicție absolută de a cumpăra diamante brute de la Alrosa, din două motive: în primul rând, acordul notificat nu rezerva în orice caz pentru De Beers mai mult de 50 % din producția de diamante a Alrosa; în al doilea rând, Comisia dispunea, prin angajamentele comune ale De Beers și Alrosa, de o soluție alternativă mai puțin restrictivă decât o interdicție totală de vânzare.

244. Aceste argumente nu pot justifica anularea deciziei în litigiu.

245. Mai întâi, trebuie amintit că examinarea caracterului adecvat și necesar al angajamentelor impune Comisiei, înainte de a putea adopta o decizie în conformitate cu articolul 9 din Regulamentul nr. 1/2003, să evalueze date economice complexe, evaluare în vederea căreia dispune de o marjă de apreciere¹⁴¹.

246. În cadrul acestei marje de apreciere, Comisia trebuia să decidă, în primul rând, dacă acordul notificat prezenta riscuri pentru concurență și, în al doilea rând, dacă angajamentele comune ale De Beers și Alrosa puteau fi reținute drept mijloc mai puțin constrângător în raport cu angajamentele individuale ale De Beers.

247. Astfel cum am explicat deja¹⁴², instanța comunitară este competentă să controleze din punct de vedere material temeinicia faptelor pe care Comisia fundamentează o astfel de decizie și să se asigure că aceasta nu a săvârșit nicio eroare vădită de apreciere. Astfel, instanța comunitară trebuie nu numai să verifice exactitatea materială a probelor invocate, credibilitatea și coerența acestora, ci și să controleze dacă aceste probe reprezintă toate datele pertinente de care trebuia să se țină seama pentru a aprecia o situație complexă și dacă sunt de natură să susțină concluziile pe care Comisia le-a desprins din acestea.

141 — A se vedea punctele 70-75 din prezentele concluzii.

142 — A se vedea punctul 77 din prezentele concluzii.

248. Singurul aspect în litigiu în prezenta cauză este acela dacă faptele relevate de Comisie erau de natură să susțină concluziile pe care aceasta le-a desprins, și anume, pe de o parte, că acordul notificat dădea naștere la îndoieli în materie de concurență în raport cu articolul 82 CE și, pe de altă parte, că angajamentele comune ale De Beers și Alrosa nu ofereau o soluție alternativă adecvată în raport cu angajamentele individuale declarate obligatorii.

i) Cu privire la existența unei probleme în materie de concurență

249. În ceea ce privește, mai întâi, existența unei probleme în materie de concurență, Alrosa s-a limitat să declare în mod lapidar că, în trecut, Comisia nu ar fi ridicat nicio obiecție în materie de concurență în ceea ce privește relațiile de furnizare exclusivă cu întreprinderi dominante pe piață care aveau un volum comparabil cu cel prevăzut în acordul notificat (și anume aproximativ 50 % din producția totală a Alrosa).

250. Nu este necesar să se examineze în prezenta cauză dacă această afirmație, pe care Alrosa nu a mai susținut-o, este sau nu este exactă. Într-adevăr, prezenta cauză se

caracterizează, în orice caz, printr-o serie de particularități.

251. În primul rând, aproximativ 50 % din producția anuală de diamante a Alrosa care trebuia să facă obiectul acordului notificat reprezenta totalitatea producției sale destinate exportului la acea vreme¹⁴³. În al doilea rând, De Beers nu era un cumpărător oarecare al produselor Alrosa, ci principalul producător mondial de diamante brute, mai precis un concurent al Alrosa care, potrivit aprecierii provizorii a Comisiei, ocupa în plus o poziție dominantă pe piață¹⁴⁴. În al treilea rând, Comisia a arătat că ar exista indicii că acordul notificat ar permite De Beers, în calitatea sa de „formator de piață”, să controleze producția pe piața diamantelor¹⁴⁵.

252. În aceste condiții, nu se poate imputa Comisiei faptul că a concluzionat că acordul notificat dădea naștere la îndoieli serioase în ceea ce privește compatibilitatea sa cu articolul 82 CE. Aceasta era în mod rezonabil îndreptățită să considere că acordul respectiv ar conduce la un abuz de poziție dominantă din partea De Beers.

¹⁴³ — Punctul 13 din hotărârea atacată.

¹⁴⁴ — Punctele 9 și 14 din hotărârea atacată; punctele 23-27 din motivarea deciziei în litigiu.

¹⁴⁵ — Punctele 28 și 30 din motivarea deciziei în litigiu.

ii) Cu privire la caracterul adecvat și necesar al angajamentelor individuale ale De Beers

253. În ceea ce privește caracterul adecvat și necesar al angajamentelor individuale ale De Beers care au fost declarate obligatorii și care prevedeau renunțarea totală la relațiile comerciale cu Alrosa, vom reține următoarele elemente.

254. Este adevărat că angajamentele comune ale De Beers și Alrosa constituiau, pentru Comisie, remedii presupus cel mai favorabil. Aceasta trebuia, așadar, să examineze dacă aceste angajamente comune erau tot atât de apte să soluționeze problemele în materie de concurență pe care le identificase precum angajamentele individuale mult mai radicale ale De Beers. În vederea acestei analize, Comisia s-a întemeiat pe o consultare a pieței și a reprodus, fie și în modul cel mai succint posibil, rezultatele acestei consultări în decizia în litigiu¹⁴⁶.

255. Deși în cursul procedurii administrative Alrosa a criticat rezultatele consultării pieței stabilite de Comisie¹⁴⁷, aceasta nu le-a contestat în acțiunea sa în fața Tribunalului de Primă

Instanță. Abia în etapa recursului aceasta a afirmat pentru prima dată că declarațiile celor 21 de terți participanți la această consultare nu ar fi relevante¹⁴⁸. Această modalitate de a proceda nu poate fi admisă, întrucât obiectul recursului nu poate fi extins la motive noi în raport cu procedura în primă instanță [articolul 42 alineatul (2) coroborat cu articolul 118 din Regulamentul de procedură al Curții]¹⁴⁹. Acesta este motivul pentru care ne vom întemeia în continuare pe constatările deduse de Comisie din rezultatele consultării pieței și pe care Alrosa nu le-a contestat la timp în fața Tribunalului.

256. În declarațiile făcute în cadrul consultării pieței, terții participanți la aceasta și-au exprimat, printre altele, temerea că, în cazul în care De Beers și Alrosa și-ar continua relațiile de cumpărare pe care le întrețineau de mai mulți ani, De Beers ar fi în măsură să împiedice Alrosa să devină un concurent independent¹⁵⁰. Majoritatea terților interesați a apreciat, în plus, că nu ar trebui să existe deloc relații de cumpărare între De Beers și Alrosa¹⁵¹.

146 — Punctele 41 și 42 din motivarea deciziei în litigiu.

147 — A se vedea punctul 41 din motivarea deciziei în litigiu.

148 — Punctele 67 și 77 din memoriul în răspuns și punctul 17 din duplica Alrosa. Alrosa critică în special faptul că cea mai mare parte a declarațiilor negative ale terților participanți ar fi bazate pe un model de răspuns uniform și nu ar ridica nicio problemă în materie de concurență relevantă pentru prezenta procedură.

149 — Hotărârea din 1 iunie 1994, Comisia/Brazzelli Lualdi și alții (C-136/92 P, Rec., p. I-1981, punctul 59), Hotărârea Storck/OAPI (citată la nota de subsol 36, punctul 45), Hotărârea PKK și KNK/Consiliul (citată la nota de subsol 59, punctul 61), și Hotărârea France Télécom/Comisia (citată la nota de subsol 64, punctul 60).

150 — Punctul 41 a doua liniuță din motivarea deciziei în litigiu.

151 — Punctul 41 a treia liniuță din motivarea deciziei în litigiu.

257. În aceste condiții, Comisia era perfect îndreptățită să concluzioneze că angajamentele comune ale De Beers și Alrosa, potrivit cărora aceasta din urmă putea continua să vândă diamante către De Beers, însă în cantitate limitată, nu erau adecvate să soluționeze problemele în materie de concurență pe care le identificase. În orice caz, nu era nerezonabil să se prezume că angajamentele comune ale De Beers și Alrosa nu erau la fel de apte să înlăture obiecțiile referitoare la articolul 82 CE precum angajamentele individuale ale De Beers.

258. Spre deosebire de cauza *Automec/Comisia*¹⁵², la care Alrosa a făcut referire în mai multe rânduri, nu existau, prin urmare, mai multe soluții de valoare egală pentru a soluționa problemele în materie de concurență identificate de Comisie în prezenta cauză. Prin urmare, Hotărârea *Automec/Comisia* este lipsită de relevanță în speță.

259. În concluzie, vom reține astfel că nici faptul că avea cunoștința de angajamentele comune ale De Beers și Alrosa nu putea să împiedice Comisia să declare obligatorii angajamentele individuale mai radicale ale De Beers.

iii) Cu privire la proporționalitate în sens strict

260. Alrosa susține de asemenea că faptul de a i se interzice orice vânzare către De Beers ar dăuna în mod excesiv intereselor sale. Această interdicție ar lipsi-o complet și pe o perioadă potențial nelimitată de libertatea sa de a încheia contracte cu principalul său client actual.

261. Acest argument coincide cu primul aspect al celui de al doilea motiv, care este întemeiat pe libertatea contractuală. Acesta trebuie respins pentru motivele prezentate cu privire la acel motiv¹⁵³.

iv) Cu privire la pretinsa discriminare a Alrosa

262. În sfârșit, Alrosa pretinde că decizia în litigiu ar fi arbitrară și ar trata-o în mod discriminatoriu în raport cu ceilalți furnizori, care ar putea continua să vândă diamante brute către De Beers fără a trebui să intre în concurență cu Alrosa.

152 — Hotărâre citată la nota de subsol 132, în special punctul 52.

153 — A se vedea mai sus punctele 224-241 din prezentele concluzii.

263. Alrosa nu a prezentat elemente care să demonstreze că alți producători vor vinde efectiv către De Beers cantități semnificative de diamante. Totuși, o astfel de demonstrație fundamentată ar fi fost necesară, având în vedere că vânzările între concurenți nu pot fi considerate în mod automat ca reprezentând comportamentul normal pe piață¹⁵⁴.

264. Chiar presupunând existența unor asemenea vânzări, decizia în litigiu nu tratează Alrosa într-un mod discriminatoriu în raport cu ceilalți producători.

265. Potrivit unei jurisprudențe constante, principiul egalității de tratament sau al nediscriminării impune ca situații comparabile să nu fie tratate în mod diferit și ca situații diferite să nu fie tratate în același mod, cu excepția cazului în care un astfel de tratament este justificat în mod obiectiv¹⁵⁵.

266. Alrosa și ceilalți producători de diamante brute care își exercită activitatea pe piața

mondială nu se află în mod necesar într-o situație comparabilă. Astfel cum a constatat Tribunalul¹⁵⁶, Alrosa ocupă locul al doilea în cadrul comerțului mondial cu diamante și dorește să încheie un contract de livrare pe termen lung cu De Beers, care ocupă prima poziție. Poziția excepțională a acestor două întreprinderi pe piață justifică deja faptul că o relație de furnizare între De Beers și Alrosa este privită diferit față de cum ar fi privită o eventuală relație de furnizare între De Beers și un alt producător de diamante brute mult mai puțin important.

267. La aceasta se adaugă faptul că acordul notificat ar permite continuarea relației de aprovizionare exclusivă dintre Alrosa și De Beers, care există de decenii și care ar putea fi utilizată de către De Beers pentru a-și proteja rolul de „formator de piață” și pentru a controla producția pe piața mondială¹⁵⁷. Acest context istoric diferențiază de asemenea situația Alrosa de cea a altor producători de pe piață.

268. Rezultă de aici că decizia în litigiu nu încalcă principiul egalității de tratament sau al nediscriminării. Contrar celor afirmate de

154 — A se vedea mai sus punctele 119-122 și 234 din prezentele concluzii.

155 — Hotărârea din 10 ianuarie 2006, IATA și ELFAA (C-344/04, Rec., p. I-403, punctul 95), Hotărârea din 3 mai 2007, *Advocaten voor de Wereld* (C-303/05, Rep., p. I-3633, punctul 56), și Hotărârea S.P.C.M. și alții (citată la nota de subsol 50, punctul 74).

156 — Punctele 8 și 9 din hotărârea atacată; a se vedea de asemenea punctele 14 și 15 din prezentele concluzii.

157 — Punctele 25, 26, 28 și 30 din motivarea deciziei în litigiu și punctele 64 și 65 din memoriul în apărare prezentat de Comisie în primă instanță; a se vedea de asemenea punctul 83 din hotărârea atacată.

Alrosa, această decizie nu este nici arbitrară, ci se întemeiază pe considerații obiective, în special pe rezultatele unei consultări a pieței efectuate de Comisie.

acțiunea în anulare formulată de aceasta împotriva deciziei în litigiu trebuie respinsă.

269. Am dori să mai adăugăm, numai din motive de exhaustivitate, că decizia în litigiu nu trebuie considerată un fel de semnătură în alb care ar permite De Beers să cumpere diamante brute de la alți producători decât Alrosa. Dimpotrivă, relațiile de furnizare dintre De Beers și alți producători ar trebui, în mod natural, să fie analizate de la caz la caz, în conformitate cu criteriile prevăzute la articolele 81 CE și 82 CE, precum și cu criteriile prevăzute la articolele 53 și 54 din Acordul privind SEE.

VII — Cheltuielile de judecată

v) Concluzie intermediară

272. În conformitate cu articolul 122 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, atunci când recursul este fondat, iar Curtea soluționează ea însăși în mod definitiv litigiul, aceasta se pronunță asupra cheltuielilor de judecată.

270. Rezultă că al doilea aspect al celui de al treilea motiv formulat în primă instanță este de asemenea nefondat.

C — Concluzie intermediară

273. În conformitate cu articolul 69 alineatul (2) coroborat cu articolul 118 din Regulamentul de procedură al Curții, partea care cade în pretenții este obligată, la cere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât Comisia a solicitat obligarea Alrosa la plata cheltuielilor de judecată, iar aceasta a căzut în pretenții în ambele proceduri, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată în cele două cazuri.

271. Întrucât niciunul dintre motivele invocate de Alrosa în primă instanță nu poate fi admis,

VIII – Concluzie

274. Având în vedere considerațiile de mai sus, propunem Curții să se pronunțe după cum urmează:

- „1) Anulează Hotărârea Tribunalului de Primă Instanță al Comunităților Europene pronunțată la 11 iulie 2007 în cauza Alrosa/Comisia (T-170/06).

- 2) Respinge acțiunea în anulare introdusă de Alrosa Company Ltd la Tribunalul de Primă Instanță împotriva Deciziei 2006/520/CE a Comisiei din 22 februarie 2006 privind o procedură de aplicare a articolului 82 din Tratatul CE și a articolului 54 din Acordul privind SEE.

- 3) Obligă Alrosa Company Ltd la plata cheltuielilor de judecată efectuate în cadrul ambelor proceduri.”